

Har den keltiska tigern tappat sitt klös?

Irlands strategier för ökad konkurrenskraft

Per Tervahauta

Regleringsbrevsuppdrag nr 8, 2007

Dnr 1-010-2007/0028

ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier

Studentplan 3, 831 40 Östersund

Telefon 063 16 66 00

Telefax 063 16 66 01

E-post info@itps.se

www.itps.se

ISSN 1652-0483

[Click here and type printer], [Click here and type place and year]

För ytterligare information kontakta Per Tervahauta

Telefon +32 2 221 02 11

E-post per.tervahauta@itps.se

Innehåll

Sammanfattning	5
1 Inledning	7
1.1 Fakta om Irland.....	7
1.2 Ekonomisk utveckling.....	7
1.2.1 Faktorerna bakom Irlands höga tillväxt på 1990-talet.....	8
1.2.2 Privatkonsumtionen – 2000-talets tillväxtmotor	8
1.2.3 Irländsk ekonomi står inför stora utmaningar.....	11
1.3 Politiska situationen på Irland	12
1.3.1 Full sysselsättning trots stor arbetskraftsinvandring.....	13
2 Näringspolitikens organisation och övergripande prioriteringar	15
2.1 Näringspolitikens utveckling och ändrade inriktning.....	15
2.2 Näringspolitikens organisation	16
2.2.1 Forfås.....	16
2.2.2 The Industrial Development Authority	17
2.2.3 Enterprise Ireland	17
2.2.4 Science Foundation Ireland	18
2.2.5 The Economic and Social Research Institute	18
2.2.6 The National Competitiveness Council	18
2.3 Irlands sociala partnerskap	20
2.4 Den nationella utvecklingsplanen – regeringens övergripande prioriteringar	21
3 Näringslivsklimatet	22
3.1 Viktiga entreprenörskapsinitiativ och dokument	22
3.1.1 The Small Business Forum	22
3.1.2 Åtgärder för att främja entreprenörskap	23
3.2 Regelförenkling.....	23
3.2.1 The Business Regulation Forum.....	24
3.2.2 High Level Group on Business Regulation	24
3.3 Skatter	24
3.4 Arbetsmarknad	25
3.4.1 Åtgärder för att få fler människor i arbete	25
3.4.2 Åtgärder för att underlätta arbetskraftsinvandring	25
4 Innovationsklimatet	27
4.1.1 Utbildning.....	27
4.2 Viktiga innovationsstrategier och prioriteringar.....	28
4.3 Innovationspolitikens organisation	29
4.4 Åtgärder för ökad innovation	30
4.4.1 Finansieringsstöd och skatteincitament	31
4.4.2 Kluster, nätverk och inkubatorer	31
5 Energi och hållbar utveckling	33
5.1 Viktiga strategier och prioriteringar	33
5.2 Åtgärder.....	34
6 Infrastruktur och kommunikationer	35
7 Slutsatser	36
7.1 Vad kan Sverige lära av Irland?.....	37
7.1.1 Fungerar den irländska myndighetsstrukturen bättre än den svenska?	37
7.1.2 Övriga intressanta initiativ	38
Referenser	39

Sammanfattning

Irland har sedan början av 1990-talet genomgått en ekonomisk omvandling av stora mått. Fram till och med 1980-talet var Irland ett av Europas fattigaste länder som karaktäriserades av en låg ekonomisk tillväxt, hög inflation, höga skatter och en betydande statsskuld. I början av 1990-talet inleddes dock Irlands ekonomiska metamorfos som gav Irland benämningen ”den keltiska tigern”. Från 1994 till 2001 hade landet en enastående hög genomsnittlig tillväxt på närmare tio procent per år, vilket har resulterat i att Irland idag har EU:s näst högsta BNP per capita.

En rad samverkande faktorer låg bakom rekordtillväxten, både externa och interna. Till de externa hör bland annat tillväxten i den globala handeln och den amerikanska ekonomin, samt skapandet av EU:s inre marknad och tillgången till EU-bidrag. När det gäller de interna faktorerna fattade den irländska regeringen ett antal strategiskt viktiga beslut däribland att sänka skatterna och att ingå överenskommelser med Irlands sociala partnerskap som höll tillbaka löneutvecklingen och gav stabilitet på arbetsmarknaden. Regeringen har även under lång tid fört en aktiv politik för arbetskraftsinvandring, vilket har bidragit till att landet har en ung och välutbildad befolkning.

Sammantaget har dessa faktorer lockat ett betydande antal multinationella företag (främst amerikanska) till Irland. Inflödet av utländska direktinvesteringar (FDI) har varit mycket stort i ett internationellt perspektiv och de utländska företagen står idag för cirka 90 procent av landets totala export. Den ekonomiska tillväxten har dock mattats av på senare år och en negativ utveckling inom ett flertal viktiga områden hotar den irländska framgångssagan. Kostnaderna skenar, produktiviteten avtar och lönerna stiger allt snabbare, vilket gradvis urholkar Irlands internationella konkurrenskraft. Fastighetspriserna har dessutom rusat i höjden och många befarar en bostadsbubbla som ifall den spricker skulle få allvarliga konsekvenser för ekonomin, inte minst mot bakgrund av att byggbranschen för närvarande står för en ohållbart stor del av sysselsättningen och tillväxten i ekonomin. Privatkonsumtionen, som har varit motorn i ekonomin de senaste åren, riskerar vidare att mattas av om ECB fortsätter att höja räntan, bostadspriserna faller och de tungt skuldbelagda irländarna får mindre kvar i plånboken.

Bertie Ahern, som för tredje mandatperioden i rad utsetts att leda landet, står onekligen inför stora politiska utmaningar. Hans parti Fianna Fail leder en koalitionsregering som även består av Progressive Democrats och de gröna. Den nya regeringen har utannonserat stora investeringar inom en rad områden för att åtgärda brister i infrastrukturen, höja kunskapsnivån på humankapitalet och stärka det allmänna innovationsklimatet i landet.

Den nationella utvecklingsplanen 2007-2013 utgör det huvudsakliga ramverket för regeringens viktigaste prioriteringar de kommande åren och omfattar investeringar på totalt 184 miljarder euro. En intressant aspekt på detta är att prioriteringarna har förhandlats fram inom ramen för Irlands till synes inflytelserika och betydelsefulla sociala partnerskap *The National Economic and Social Council (NESC)*. NESC bildades redan 1973 och består av representanter för en rad intressenter i samhället däribland näringsliv, fack och utbildningsväsende. Den senaste uppgörelsen inom ramen för NESC, Towards 2016, täcker en tioårsperiod och utgör själva fundamentet för den nationella utvecklingsplanen 2007-2013. Att regeringens huvudprioriteringar i stor utsträckning bygger på dessa uppgörelser skapar goda förutsättningar för långsiktiga beslut som har stor chans att överleva ett regimskifte.

Med utgångspunkt i den nationella utvecklingsplanen har regeringen tagit fram en mängd områdesspecifika strategier för exempelvis teknisk utveckling och innovationer, utveckling av humankapitalet, energi, hållbar utveckling, bioenergi och transport m.m., som innehåller konkreta mål, program och åtgärder.

Irlands näringsklimat rankas relativt högt i internationella studier även om det är på väg att försvagas i takt med stigande kostnader. Låga skatter är ett viktigt inslag i detta, men även anställningsvillkor och regelförenkling. Innovationsklimatet, som omfattar bland annat satsningar på FoU och utbildning, har dock länge kännetecknats av stora brister. Irland faller inte särskilt väl ut i olika internationella jämförelser av innovationsindikatorer. Investeringarna i FoU och utbildning ligger långt under genomsnittet inom EU och antalet patent är få. Regeringen har dock vidtagit en rad åtgärder under 2000-talet för att komma ikapp övriga länder och ännu fler planeras för de kommande åren. Satsningar på bioteknik och informations- och kommunikationsteknologi (IKT) tillhör de prioriterade sektorerna. Irland är idag en av världens största läkemedelsexportörer och det finns flera betydande bioteknikkluster på den ”gröna ön”.

Vad kan då Sverige lära av Irland? Bägge länderna är små befolkningsmässigt och starkt beroende av exporten. Mot bakgrund av den stora myndighetsöversyn som den svenska regeringen för närvarande genomför och då främst den del som avser Näringsdepartementets område, kan det finnas anledning att titta närmare på de olika myndigheternas roll och funktion.

På Irland finns exempelvis Enterprise Ireland, en med svenska mått stor genomförande-myndighet som har till uppgift att stötta det inhemska företagandet (främst tillväxtföretag) på en mängd olika sätt. Enterprise Ireland, som hade en budget på 277 miljoner euro 2006, kan närmast liknas vid en kombination av Nutek, Exportrådet, Vinnova och Almi. I Sverige främjar dessa myndigheter (och bolag) företagandet ur olika perspektiv, var och en inom sitt avgränsade uppdrag och ibland med otydlig ansvarsfördelning. Kan det finnas skäl att samla de olika främjandeinsatserna inom ramen för en myndighet och vilka för- respektive nackdelar skulle det i så fall innebära? De svenska företagens konkurrenskraft och tillväxt bestäms onekligen av en mängd faktorer som i flera avseenden hänger ihop och är inbördes beroende av varandra.

I regeringens fortsatta arbete med att förnya myndighetsstrukturen inom Näringsdepartementets område finns det därför goda skäl att studera det irländska exemplet närmare. Utgångspunkten för en sådan studie borde vara i vilken utsträckning (om alls) den irländska strukturen bidrar på ett bättre, tydligare och mer kraftfullt sätt än den svenska till näringslivets utveckling och till en exportledd tillväxt.

I övrigt vore det intressant att titta närmare på de irländska sociala partnerskapens funktion och betydelse. Dessa påminner i mångt och mycket om Saltsjöbadsavtalen och den konsensus som präglade dåtidens svenska politik. Irlands politik för arbetskraftsinvandring (mot bakgrund av Sveriges demografiska utveckling), olika former av skatteincitament och regelförenklingsarbete är andra områden av intresse för Sverige.

1 Inledning

1.1 Fakta om Irland

Irland blev en självständig republik 1949, blev medlemmar i EG 1973 och är liksom Sverige en militärt alliansfri stat. Landet har en yta på 70 282 km², vilket motsvarar södra Sverige söder om Göteborg på västkusten och Västervik på östkusten. Befolkningen uppgick till cirka 4,2 miljoner 2006, varav majoriteten är katoliker. Irland har gått från att vara ett land som under lång tid kännetecknades av stor utvandring till ett invandrarland. På senare år har en omfattande invandring skett från i huvudsak de nya EU-medlemsländerna. Befolkningen är ung och välutbildad och landet betraktas som ett av världens mest globaliserade länder i fråga om medborgarnas rörlighet och ekonomisk integration.

Irland har under de senaste decennierna haft ett betydande inflöde av utländska direktinvesteringar (FDI) och den irländska ekonomin är idag extremt exportberoende. Utländskt ägda företag står för cirka 90 procent av Irlands export¹ vilket har bidragit till att landet, näst efter Luxemburg, exporterar mest per capita i världen. Irland är exempelvis en av världens största läkemedellexportörer och varugruppen kemiprodukter utgör 44 procent av den totala exporten. En annan betydande sektor är datorer, kontorsutrustning m.m. som står för 16 procent av exporten.²

Den irländska regeringen har under lång tid fört en aktiv och uppenbarligen lyckosam politik för att locka till sig utländska investeringar. Statliga myndigheter, som Industrial Development Agency (IDA), riktar idag främst in sig på branscher som tillverkar mer sofistikerade varor och tjänster, däribland informations- och kommunikationsteknologi, e-handel och läkemedel. IDA är Irlands motsvarighet till Invest in Sweden Agency (ISA). Över 1 000 utländska företag har valt att etablera sig på Irland, varav nästan hälften är hemmahörande i USA.³ Avgörande faktorer för etableringen har bland annat varit tillträde till EU:s inre marknad, en ung, välutbildad och engelskspråkig befolkning, EU-bidrag och låga skatter.

År 2006 exporterade Sverige varor till Irland till ett värde av 6,2 miljarder SEK. Viktigaste varugrupperna för svensk export är personbilar, trä- och pappersprodukter, samt verkstadsindustriprodukter. Importen från Irland motsvarande år uppgick till 12,3 miljarder SEK och bestod främst av datorer, mjukvara, teleprodukter, livsmedel och läkemedel.⁴

1.2 Ekonomisk utveckling

Irland har sedan början av 1990-talet genomgått en ekonomisk omvandling av stora mått. Fram till och med 1980-talet var Irland ett av Europas fattigaste länder som karaktäriserades av en låg ekonomisk tillväxt, hög inflation, höga skatter och en betydande statsskuld. I början av 1990-talet inleddes dock Irlands ekonomiska metamorfos som gav Irland benämningen ”den keltiska tigern”. Från 1994 till 2001 hade landet en enastående hög genomsnittlig tillväxt på närmare tio procent per år.

¹ Department of Enterprise, Trade & Employment (2003) *Review of Industrial Performance and Policy 2003*, Stationary Office, Dublin.

² Sveriges Ambassad (2007) *Irlands ekonomi våren 2007*, Dublin.

³ Exportrådet (2005) *Irländsk näringslivsstruktur*, Dublin.

⁴ www.scb.se

1.2.1 Faktorerna bakom Irlands höga tillväxt på 1990-talet

Irlands exceptionella tillväxt under 1990-talet har förundrat många och den keltiska tigerns framfart har väckt stor uppmärksamhet internationellt. Hur lyckades det tidigare så fattiga landet uppnå en så enastående tillväxt och upprätthålla den under så pass lång tid? Förklaringen ligger i ett antal externa och inhemska faktorer som samverkade på ett för Irland mycket positivt sätt.

Den första fasen i den extrema tillväxtperiod som påbörjades på 1990-talet drevs av stora företagsinvesteringar från multinationella bolag (i huvudsak amerikanska). Dessa attraherades dels av Irlands EU-medlemskap med tillgång till EU:s växande inre marknad och olika EU-bidrag, dels den irländska regeringens företagsvänliga politik avseende skatter, utbildning, internationell handel, samt inte minst de goda relationerna med Irlands sociala partnerskap⁵. Den andra delen av tillväxtfasen kännetecknades av stora exportframgångar på de internationella marknaderna, ett växande nationellt självförtroende och låga räntor som stimulerade hushållens och statens konsumtion.⁶

Nedanstående tabell sammanfattar de mest betydande externa och inhemska faktorerna bakom Irlands höga tillväxt under 1990-talet.

Tabell 1: Externa och inhemska faktorer med avgörande betydelse för Irlands tillväxt på 1990-talet

Externa	Inhemska
De positiva effekterna av tillväxten i den globala handeln och den amerikanska ekonomins expansion.	De strategiska policybeslut som togs för att förstärka humankapitalet och uppmuntra utländska direktinvesteringar.
Den globala tillväxten i utländska direktinvesteringar (FDI) under 1990-talet som i Europa stimulerades av skapandet av den gemensamma inre marknaden.	Ett förbättrat näringslivsklimat genom reformer avseende den offentliga finansieringen, lägre skatter och löneförändringar inom ramen för överenskommelserna med det sociala partnerskapet.
Generellt gynnsamma växelkurser för den irländska exporten.	Den demografiska trenden med ett ökat arbetskraftsutbud delvis till följd av en aktiv politik för arbetskraftsinvandring.

Källa: *Review of Industrial Performance and Policy 2003*

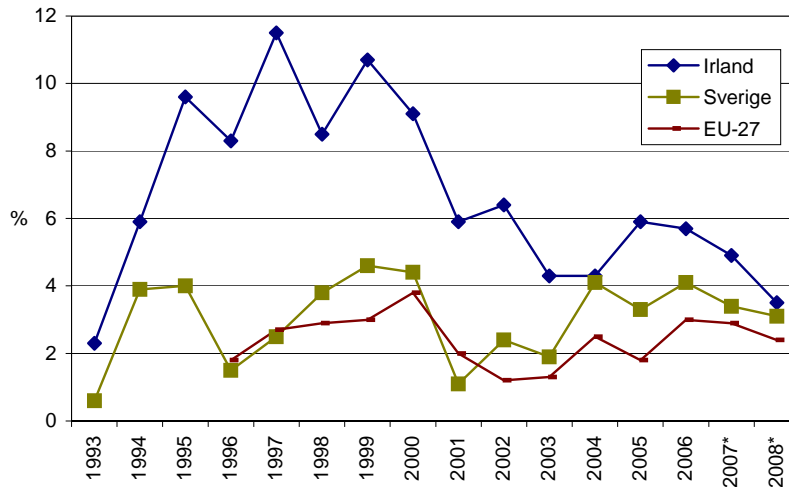
1.2.2 Privatkonsumtionen – 2000-talets tillväxtmotor

I samband med nedgången i världsekonomin i början av 2000-talet avtog Irlands ekonomiska tillväxt även om den fortsatt ligger på en hög nivå i förhållande till övriga EU. År 2006 uppgick den till 5,7 procent och prognoserna pekar på en något dämpad tillväxt de kommande åren, som närmar sig EU-genomsnittet.

⁵ Se beskrivning under avsnitt 2.3

⁶ *National Competitiveness Council (2007) Annual Competitiveness Report 2007, volume 1 Benchmarking Ireland's Performance, Forfás, Dublin, 2007.*

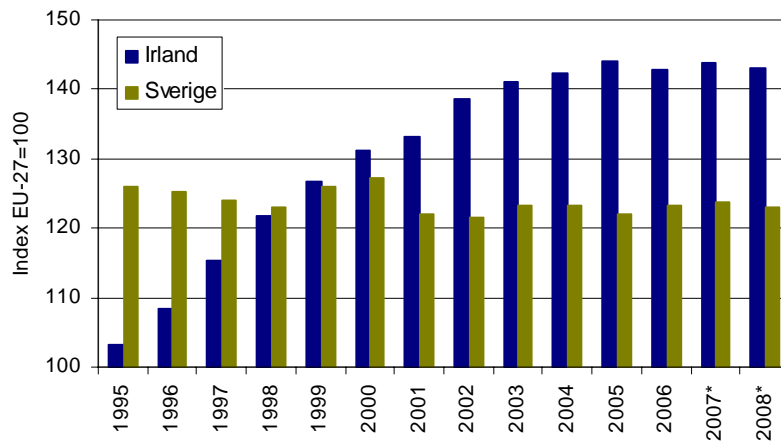
Figur 1: BNP-tillväxt i Irland, Sverige och EU-27

Källa: Eurostat

Irlands BNP per capita uppvisar idag det näst högsta värdet inom EU. För 2006 uppgick BNP per capita till 142,8 procent av genomsnittet för EU-27, motsvarande siffra för Sverige var 120,3 procent.⁷ Mätt i BNI är dock Irland ett genomsnittligt EU-land, vilket skiljer Irland från andra utvecklade länder där skillnaden mellan BNP och BNI betydligt mindre.⁸

Figur 2: BNP per capita i förhållande till genomsnittet för EU-27, köpkraftsjusterat (PPS)

Källa: Eurostat

⁷ Eurostat

⁸ Sveriges Ambassad (2007) Irlands ekonomi våren 2007, Dublin.

På senare år har den inhemska privatkonsumtionen övertagit rollen som tillväxtmotor i ekonomin. Ökade offentliga utgifter i kombination med höga lönelöft och låga räntor har bidragit till denna utveckling. Irlands export ökar förvisso fortfarande (4,4 procent 2006), men importen har på senare år vuxit ännu snabbare. Ett oroande faktum är att den kraftiga konsumtionsökningen till viss del har dolt tecken på en försvagad internationell konkurrenskraft. Detta framgår bland annat av olika internationella jämförelser. I World Economic Forums senaste Global Competitiveness index⁹ placerar sig exempelvis Irland på 22 plats (Sverige 4:e plats) och i IMD World Competitiveness Yearbook 2007¹⁰ hamnar Irland på 14:e plats (Sverige 9:e plats).

Vissa företag såväl som statliga kommittéer och myndigheter har i flera år oroat sig över landets pris- och löneutveckling, som på sikt hotar Irlands internationella konkurrenskraft och inflödet av utländska investeringar.¹¹ Inflationen är ett växande problem. Konsumentprisindex (KPI) har stigit kraftigt på senare år och Irland är idag det näst dyraste landet inom EU-15. Enligt Eurostats harmoniserade konsumentprisindex (HICP) var inflationen på Irland 2,7 procent 2006.

Arbetslösheten (enligt Eurostats definition) har legat på en konstant nivå runt 4 procent sedan år 2000 (4,4 procent 2006) och det råder i princip full sysselsättning. Den genomsnittliga arbetslösheten inom EU-27 var 7,9 procent och Sverige 7,1 procent 2006¹². Antalet sysselsatta på Irland ökade med 4,4 procent, 86 600 personer 2006, vilket resulterade i en sysselsättningsgrad på 68,6 procent. Största ökningen skedde inom finansiella tjänster och andra företagstjänster, samt byggindustri.¹³ Irlands sysselsättningsökning det senaste dryga decenniet är enastående, mellan 1995 och 2006 ökade antalet sysselsatta från 1,28 till 2,04 miljoner.¹⁴ Främsta orsakerna är de stora utländska investeringarna, en ung och växande befolkning, samt den nya arbetskraftsinvandringen sedan EU:s utvidgning 2004. Arbetskraftens produktivitet är hög i förhållande till övriga EU och uppgick till 132,1 procent av EU-genomsnittet 2006, se figur nedan. Produktiviteten i sin helhet har dock avtagit på senare år vilket oroar många bedömare. Till viss del förklaras dock nedgången av den kraftiga sysselsättningsökningen inom arbetskraftsintensiva sektorer som företagstjänster och byggindustri där produktiviteten vanligtvis är lägre.

⁹ World Economic Forum (2007) *The Global Competitiveness Report 2007-2008*, Genève.

¹⁰ IMD (2007) *IMD World Competitiveness Yearbook 2007*, Genève.

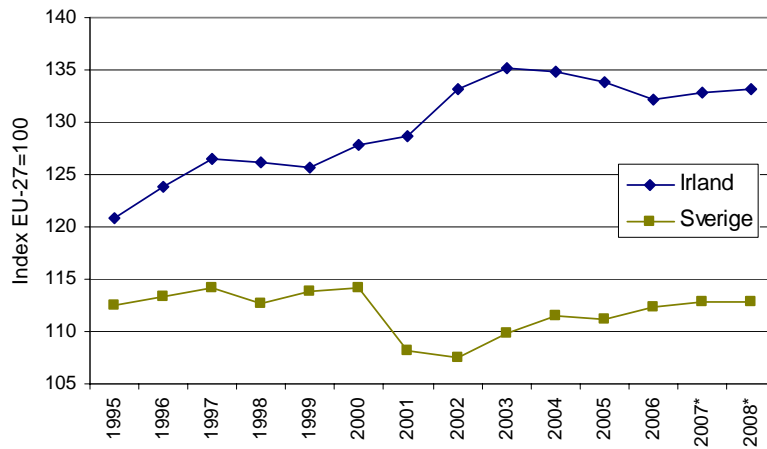
¹¹ Sveriges Ambassad (2007) *Irlands ekonomi våren 2007*, Dublin.

¹² Eurostat

¹³ Department of Finance (2007) *Monthly Economic Bulletin November 2007*, Dublin.

¹⁴ Sveriges Ambassad (2007) *Irlands ekonomi våren 2007*, Dublin.

Figur 3: Arbetsproduktivitet per anställd, BNP mätt i PPS per anställd och i relation till EU-27

Källa: Eurostat

Irländska statens finansiella situation är dock fortfarande över lag mycket god. År 2006 hade Irland EU:s lägsta statskuld på 39 miljarder euro, motsvarande 24,8 procent av BNP. Samma år visade de offentliga finanserna ett överskott på 2,3 miljarder euro. De goda finanserna beror främst på ökade skatteintäkter, varav en stor del avser intäkter från fastighetsmarknaden.

1.2.3 Irländsk ekonomi står inför stora utmaningar

Den irländska konkurrenskraften har på senare år urholkats av den snabba löneutvecklingen och kostnadsökningarna på bland annat energi och sophantering. Irland dras vidare med en undermålig infrastruktur vad gäller såväl bredband som vägar. En stor del av de utlandsägda företagen är dessutom verksamma inom sektorer som med internationella mått är positionerade ganska långt ner i förädlingskedjan. Den generella kostnadsutvecklingen i kombination med en allt hårdare konkurrens från låglöneländer i Asien utgör därmed betydande utmaningar för Irlands regering.¹⁵

En annan icke oväsentlig riskfaktor utgörs av Irlands omfattande byggsektor och de höga fastighetspriserna som på senare tid har visat tendenser på att vika nedåt. Fastighetsmäklare har rapporterat prisfall på tio procent det senaste året inom vissa områden¹⁶. De genomsnittliga huspriserna i riket har i det närmaste fördubblats sedan 2000 och i Dublin har priserna stigit ännu mer.¹⁷ Den irländska ekonomin är därför starkt beroende av byggindustrin som på längre sikt står för en ohållbart stor del av tillväxten. Enligt det irländska konjunkturinstitutet är fastigheterna i snitt 15 procent övervärderade. Utländska bedömare som OECD och IMF har länge varnat för en bostadsbubbla och har uppmanat

¹⁵ Department of Enterprise, Trade & Employment (2003) *Review of Industrial Performance and Policy 2003*, Stationary Office, Dublin.

¹⁶ Economist (2007) *Ailing Celtic tiger? – Ireland's economy may suffer from a property slump*, 12 oktober 2007.

¹⁷ Department of Finance (2007) *Monthly Economic Bulletin November 2007*, Dublin.

regeringen att kyla av marknaden med bland annat höjda skatter.¹⁸ De stigande fastighetspriserna har resulterat i en kraftigt ökad skuldbörda per capita. Idag har den genomsnittlige irländaren skulder på motsvarande 35 000 euro, vilket är den högsta siffran inom euroområdet om man bortser från Luxemburg.¹⁹ En hög skuldsättningsgrad i kombination med stigande räntor inom euroområdet resulterar i minskad köpkraft. Flera tecken på senare tid tyder också på att den inhemska konsumtionen har nått sin topp och att en avmattning är att vänta.

Turbulensen på världens finansmarknader, osäkerheten över vad som ska hända med den amerikanska ekonomin och en ytterligare försvagad dollar kan på kort sikt få betydande effekter på Irlands exportberoende ekonomi.²⁰

1.3 Politiska situationen på Irland

Den 14 juni 2007 utsågs Bertie Ahern till Irlands premiärminister för tredje mandatperioden i följd. En mandatperiod som onekligen kommer att innehålla stora politiska utmaningar. Aherns parti Fianna Fail gick segrande ur parlamentsvalet den 24 maj 2007 och fick till uppgift att återigen bilda regering. Fianna Fail och dess koalitionspartner Progressive Democrats fick dock färre röster än tidigare och tvingades utöka den tidigare tvåpartikoalitionen med de gröna. Förutom de gröna har den nya regeringen även stöd av fyra oberoende parlamentariker. Att Fianna Fail skulle vinna parlamentsvalet var oväntat. I opinionsundersökningar inför valet var stödet lågt bland väljarna, men i slutspurten lyckades Ahern vända opinionen till sin fördel.

Det är första gången under Bertie Aherns ledning som de gröna ingår i regeringen. De gröna ligger mer på vänsterkanten ideologiskt sett jämfört med Fianna Fail och Progressive Democrats, som med svenska mått har en mer mitten/borgerlig orientering. De grönas intåg i regeringen förväntas ge upphov till något större spänningar i den nya koalitionen jämfört med den tidigare, särskilt inom områden som sjukvård. Bortsett från ett ökat miljöfokus förväntas dock den huvudsakliga inriktningen på politiken förbli ungefär densamma. De gröna har tilldelats två ministerposter av totalt 15 i den nya regeringen och ansvarar för miljö- och energifrågor.²¹

Historiskt sett har inte frågan om vänster- eller högerideologi spelat någon större roll i irländsk politik. I samtliga parlamentsval de senaste 70 åren har nämligen de två partierna Fianna Fail och Fine Gael, som bägge tillhör mittenfåran i bred bemärkelse, vunnit flest röster och därmed dominerat den politiska scenen. Den historiska skillnaden mellan de två partierna har främst att göra med vilken sida partierna stödde i inbördeskriget. I sakfrågorna har de dock för det mesta legat relativt nära varandra.

I sin regeringsförklaring framhåller den nya koalitionen tre särskilt viktiga insatsområden den kommande mandatperioden. Dessa är infrastruktur, miljö och sjukvård. Inför valet var just bristerna i sjukvården och infrastrukturen i fokus för den politiska debatten. Sjukvården dras fortfarande med långa köer och överbeläggningar trots stora anslagsökningar. Infrastrukturen håller inte internationell standard och kollektivtrafiken är

¹⁸ Sveriges Ambassad (2007) *Irlands ekonomi våren 2007*, Dublin. OECD (2006) *Economic Survey of Ireland 2006*, Paris.

¹⁹ National Competitiveness Council (2006) *Annual Competitiveness Report 2006, volume 2 Ireland's Competitiveness Challenge*, Forfás, Dublin, 2006.

²⁰ Sveriges Ambassad (2007) *Irlands ekonomi våren 2007*, Dublin.

²¹ *The emerald isle – Ireland's Bertie Ahern forms a coalition with the Greens*, the Economist, 15 juni 2007.

undermålig, vilket leder till att många pendlare får tillbringa åtskilliga timmar till och från jobbet. I Dublin har, som tidigare nämnts, fastighetspriserna skjutit i höjden och många unga barnfamiljer har inte råd att köpa hus i staden utan tvingas pendla långa sträckor.

Andra viktiga områden där den nya regeringen planerar stora investeringar är humankapital, FoU och innovation, där Irland enligt många bedömare ligger en bra bit efter sina viktigaste konkurrentländer. De flesta verkar idag vara överens om att Irland inte längre kan förlita sig på sina tidigare konkurrensfördelar i form av låga skatter, löner och kostnader i stort när det generella kostnadsläget i landet stiger och konkurrensen från låglöneländer i främst Asien ökar.

Låga skatter har under lång tid spelat en viktig roll för landets konkurrenskraft. Irland har för närvarande en av EU:s lägsta bolagsskatter²² och den nya koalitionen slår fast att låga skatter även fortsättningsvis är en viktig politisk prioritering. Regeringen planerar ytterligare förändringar i skattesystemet som ska göra det mer lönsamt att arbeta. Den tilltagande skattekonkurrensen inom EU, främst från de nya medlemsstaterna, har dock reducerat denna relativa fördel för Irland²³. Den nya regeringen räknar med en genomsnittlig tillväxttakt på 4,5 procent under mandatperioden, vilket fortfarande är en hög nivå jämfört med övriga EU, men samtidigt betydligt lägre än de tidigare rekordnivåerna på 1990-talet. Överskottsmålet ska uppgå till minst 1 procent av BNP.²⁴

1.3.1 Full sysselsättning trots stor arbetskraftsinvandring

Irland har länge haft en uttalad politik för arbetskraftsinvandring som syftar till att fylla behovet av mindre kvalificerad arbetskraft från EU:s nya medlemsländer och att rekrytera välavlönade, välutbildade personer med spetskompetens från resten av världen. Befolkningstillväxten är fem gånger högre än EU-genomsnittet och invandringen tillsammans med den för företagen relativt gynnsamma arbetsrätten har, enligt samstämmiga ekonomer, varit avgörande för Irlands ekonomiska utveckling. Det mesta tyder dessutom på en fortsatt stor arbetskraftsinvandring. Under 2006 uppgick den till 70 000 personer. Arbetslösheten har trots detta varit konstant låg under 2000-talet, och fackens oro för att invandrarna ska ta jobben har än så länge visat sig vara obefogad. Däremot har invandringen förmodligen dämpat den starka löneutvecklingen något. I en överenskommelse mellan regeringen och samhällets olika intressegrupper som ingicks sommaren 2006²⁵, fick därför facken in en rad åtgärder för att stärka kontrollen av arbetsmarknaden. En ny lag förbjuder t.ex. arbetsgivare att kollektivt säga upp anställda i syfte att ersätta dem med lägre betald personal. Irland har även svängt i sin tidigare öppna inställning till de nya EU-medlemmarna och har t.ex. begränsat rumäners och bulgarers tillträde till arbetsmarknaden efter den senaste utvidgningen i januari 2007.

Irlands kraftiga befolkningstillväxt och ekonomiska tillväxt ger dock även upphov till problem. Den sedan länge eftersatta energisektorn och bristen på konkurrens innebär att landet är beroende av en omfattande import av fossila bränslen. För att trygga

²² Eurostat (2007) *Taxation trends in the European Union: Data for the EU Member States and Norway*, Eurostat statistical books, Luxembourg.

²³ ITPS (2005) *Platt skatt skärper konkurrensen om företagens investeringar, Tillväxtpolitisk utblick nr 9, november 2005*, Östersund.

²⁴ Department of the Taoiseach (2007) *An Agreed Programme for Government – June 2007, den irländska regeringsförklaringen*, Dublin.

²⁵ National Economic and Social Council (2006) *Towards 2016 Ten-Year Framework Social Partnership Agreement 2006-2015*, Dublin.

energiförsörjningen och minska klimatpåverkan krävs därför stora satsningar på inhemsk förnyelsebar energi. Den nya koalitionen har därför annonserat en rad åtgärder för att komma tillrätta med problemen och satt upp ett antal ambitiösa mål kopplade till energiförbrukning och utsläpp. Höga kostnader och bristande konkurrens kännetecknar även andra samhällstjänster som exempelvis sophantering.

2 Näringspolitikens organisation och övergripande prioriteringar

Det irländska samhället har som tidigare beskrivits genomgått en dramatisk omvandling de senaste decennierna. Även Irlands näringspolitik har ändrat huvudfokus ett antal gånger under årens lopp. I detta avsnitt ges en kort beskrivning av näringspolitikens historiska utveckling. Vidare beskrivs den näringspolitiska organisationsstrukturen med dess mest betydelsefulla aktörer. Ett särskilt avsnitt ägnas åt de sociala partnerskap som är så karaktäristiska för Irland och som har spelat en stor roll för politikens utformning sedan 1970-talet. Avslutningsvis redovisas de övergripande strategier och dokument som styr näringspolitikens huvudsakliga inriktning idag.

2.1 Näringspolitikens utveckling och ändrade inriktning

Från 1950-talet och framåt gick näringspolitiken främst ut på att utveckla de fattigaste regionerna på Irland. På 1970-talet ändrades fokus och politiken blev mer inriktad på att attrahera stora multinationella företag till landet. Under 1980-talet växte kritiken mot regeringens politik som alltför ensidigt förlitade sig på inflödet av utländska direktinvesteringar. Kritikerna ville ha större fokus på att utveckla vissa strategiska branscher, men även en bredare politik för att främja och stärka det inhemska företaget.

Sektorn för finansiella tjänster var en sådan strategisk bransch där det ansågs finnas en tillväxtpotential och goda förutsättningar för Irland tack vare landets välutvecklade finansiella infrastruktur. Regeringen antog därför olika lagar 1987 som bland annat ledde fram till skapandet av *the International Financial Services Centre (IFSC)* i centrala Dublin. För att locka företag att etablera sig inom IFSC erbjöds en 10-procentig bolagsskatt.²⁶ Dessa skatteincitament resulterade i ett omfattande inflöde av multinationella finansbolag men även en tillväxt av framgångsrika inhemska företag.

I början av 1990-talet ändrade näringspolitiken återigen inriktning som innebar att Irland gick från en ganska begränsad politik baserad på olika former av bidrag och skatteincitament till en bredare politik för att skapa ett gynnsamt näringsklimat för företagande generellt och för att stärka humankapitalet. Motivet var att politiken inte längre kunde förlita sig på ett stort utbud av billig arbetskraft utan istället måste fokusera på att utveckla nya färdigheter och en mer kunskapsintensiv industri. I samband med detta togs även en rad initiativ för att stötta små och medelstora företag (SME) och mikroföretag. Antagandet av *the Industrial Development Act* 1993 var en viktig del i den utvecklingen. Tre nya/nygamla myndigheter bildades under det irländska näringsdepartementet *Department of Enterprise, Trade and Employment (DETE)*, alla med tydlig inbördes rollfördelning.

- **Forfás** fick en rådgivande roll och det övergripande ansvaret för utvecklingen av näringspolitiken på Irland (se avsnitt 2.2.1).
- **Industrial Development Authority (IDA)** fick ett tydligare fokus på att attrahera utländska multinationella företag till landet (se avsnitt 2.2.2).
- **Forbairt** (som senare blev **Enterprise Ireland – EI**) fick en nyckelroll i arbetet att utveckla det inhemska företaget (se avsnitt 2.2.3).

²⁶ <http://www.ifsconline.ie/>

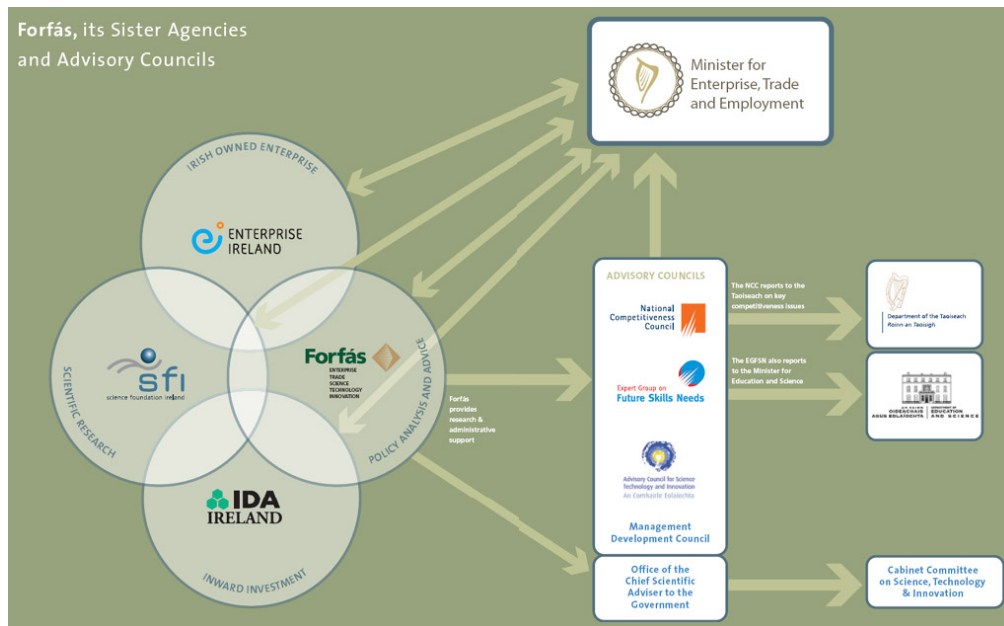
Samma år etablerades även ett nätverk av lokala företagsfrämjare *City and County Enterprise Boards (CEBs)* vars målgrupp bestod av mikro- och småföretag på lokal nivå.

Mot slutet av 1990-talet och framåt har innovationspolitiken, satsningar på utbildning, FoU och strategiska branscher med högt kunskapsinnehåll fått en allt mer dominerande roll i irländsk näringspolitik. Mer om denna utveckling beskrivs i kapitel 4 som specifikt behandlar det irländska innovationsklimatet.

2.2 Näringspolitikens organisation

Flera departement är idag delaktiga i utformandet av tillväxtpolitiken på Irland, men det är det irländska Näringsdepartementet "Department of Enterprise, Trade and Employment" (DETE) som har huvudansvaret för entreprenörskaps- och innovationspolitiken. Inom DETE:s ansvarsområde ryms bland annat arbetsmarknadspolitiken, konkurrens- och konsumentfrågor, regional utveckling och den generella näringspolitiken. Av figur 1 framgår några av de mest betydelsefulla myndigheterna och rådgivande organen under DETE, som verkar på nationell nivå inom entreprenörskaps- och innovationspolitiken, samt deras rollfördelning.

Figur 1: Viktiga myndigheter och rådgivande organ som lyder under DETE.

Källa: Forfás Annual report 2006

2.2.1 Forfás

Forfás bildades 1994 och har en viktig roll i policyutformningen. Forfás uppgift är att förse DETE och andra intressenter med analyser, rådgivning och support i frågor som rör företagande, handel, vetenskap, teknik och innovation. Forfás har även ett övergripande ansvar för utveckling och koordination av dess systemmyndigheter *The Industrial Development Authority (IDA)*, *Enterprise Ireland (EI)* och *Science Foundation Ireland (SFI)*. Forfás är den myndighet som mest påminner om ITPS även om Forfás verksamhet

är betydligt bredare och har en mer aktiv roll i utformningen av politiken. Forfás och andra myndigheter är dessutom betydligt hårdare styrda av den irländska regeringen jämfört med deras svenska motsvarigheter.²⁷

Forfás bidrar även med analyser och support till tre speciella expertgrupper knutna till regeringen. Dessa är:

1. **National Competitiveness Council (NCC)** Se utförlig beskrivning i avsnitt 2.2.6 nedan.²⁸
2. **Expert Group on Future Skills Needs (EGFSN)** bildades 1997. EGFSN identifierar kompetensbehoven generellt och i vissa sektorer och ger rekommendationer i fråga om lämpliga insatser. Gruppen består av 16 medlemmar samt 8 rådgivare som representerar näringsliv, arbetstagare, utbildningsväsendet, regeringskansliet och statliga myndigheter.²⁹
3. **Advisory Science Council (ASC)** bildades 2005 och ger råd i alla frågor som rör strategiska inriktningen på vetenskaps-, teknik- och innovationspolitiken. Medlemmarna representerar akademi, näringsliv och myndigheter.³⁰

2.2.2 The Industrial Development Authority

The Industrial Development Authority (IDA) bildades ursprungligen 1949 för att utveckla Irlands industri och däribland attrahera utländska investeringar. Sedan 1994 är myndighetens verksamhet mer avgränsad och primärt inriktad på multinationella företag och att locka till sig utländska direktinvesteringar. IDA är även en nyckelaktör när det gäller att utveckla Irlands innovationskapacitet. IDA erbjuder bland annat forskningsbidrag och stöttar olika samverkansinitiativ. Huvudfokus är IT och biotekniksektorn. IDA:s budget uppgick till drygt 217 miljoner euro 2006. IDA är en motsvarighet till svenska Invest in Sweden Agency.³¹

2.2.3 Enterprise Ireland

Enterprise Ireland (EI) bildades 1998 och har som främsta uppgift att stötta och utveckla Irlands inhemska företag, främst nya, potentiella tillväxtföretag. EI:s huvudfokus idag är att främja de irländska företagens export och stärka deras position på den globala marknaden³². Myndigheten har en rad kontor runt om i världen och betraktar ökad export som den primära indikatorn på Irlands internationella konkurrenskraft. EI har på senare tid särskilt uppmärksammat tjänsteexportens ökade betydelse. Andra viktiga insatsområden är att främja investeringar i forskning och innovation, ökad produktivitet, samt fler och växande företag. Myndigheten erbjuder rådgivning och olika former av finansiering. EI beviljar bland annat olika former av bidrag för tillämpad forskning. EI arbetar även aktivt för att främja en entreprenörskapskultur i samhället, inte minst i skolan, och samarbetar bland annat med Utbildningsdepartementet och *Science Foundation Ireland (SFI)* i dessa

²⁷ www.forfas.ie

²⁸ www.competitiveness.ie

²⁹ www.skillsireland.ie

³⁰ www.sciencecouncil.ie

³¹ www.ida.ie

³² *Enterprise Ireland (2007) Transforming Irish Industry – Enterprise Ireland Strategy 2008-2010, Dublin.*

frågor. EI är en väldigt stor myndighet som närmast kan liknas vid en kombination av Nutek, Almi, Exportrådet och Vinnova. EI:s budget uppgick till 277 miljoner euro 2006.

2.2.4 Science Foundation Ireland

Science Foundation Ireland (SFI) bildades 2000 för att finansiera grundforskning inom i första hand bioteknik och informations- och kommunikationsteknologi (IKT). SFI är också en nyckelaktör i implementeringen av den nationella utvecklingsplanen 2007-2013³³, samt *the Strategy for Science, Technology and Innovation 2006-2013*³⁴. SFI ansvarar för 1,4 miljarder euro av den totala investeringen på 8,2 miljarder som ska satsas på FoU inom ramen för dessa.³⁵

2.2.5 The Economic and Social Research Institute

Ytterligare en offentlig aktör som är värd att nämna, men som inte lyder under DETE, är The Economic and Social Research Institute (ESRI). ESRI bildades 1960 och har till uppgift att bistå regeringen med högkvalitativ forskning som rör Irlands ekonomiska och sociala utveckling. ESRI:s analyser har föregått många viktiga nationella beslut, som t.ex. anslutningen till EMU och antagandet av de nationella utvecklingsplanerna.³⁶

2.2.6 The National Competitiveness Council

The National Competitiveness Council (NCC) bildades 1997 och består av olika representanter från näringsliv, fack, akademi och regering. NCC:s uppgift är att identifiera och analysera de faktorer som påverkar irländska företags konkurrenskraft, samt att ge policyrekommendationer till regeringen i dessa frågor. Rådet rapporterar direkt till premiärministerns kansli (Department of the Taoiseach) och till DETE.³⁷

NCC mäter Irlands konkurrenskraft varje år i förhållande till de viktigaste konkurrentländerna. Resultatet presenteras i en årsrapport som redovisas i två delar; *Benchmarking Ireland's Performance* och *Ireland's Competitiveness Challenge*. NCC publicerar även andra rapporter och gör uttalande i konkurrenskraftsfrågor. NCC definierar nationell konkurrenskraft som:

...alla faktorer som påverkar irländska företags möjlighet att konkurrera på den internationella marknaden på ett sätt som ger det irländska folket möjlighet att förbättra sin livskvalitet.

För att illustrera vilka faktorer som styr den nationella konkurrenskraften har rådet utformat "konkurrenskraftspyramiden". Enligt konkurrenskraftspyramiden utgör regeringens policybeslut själva fundamentet i ekonomin, som i sin tur påverkar de huvudsakliga förutsättningarna för den nationella konkurrenskraften, se figur 2 nedan.

Figur 2: Konkurrenskraftspyramiden

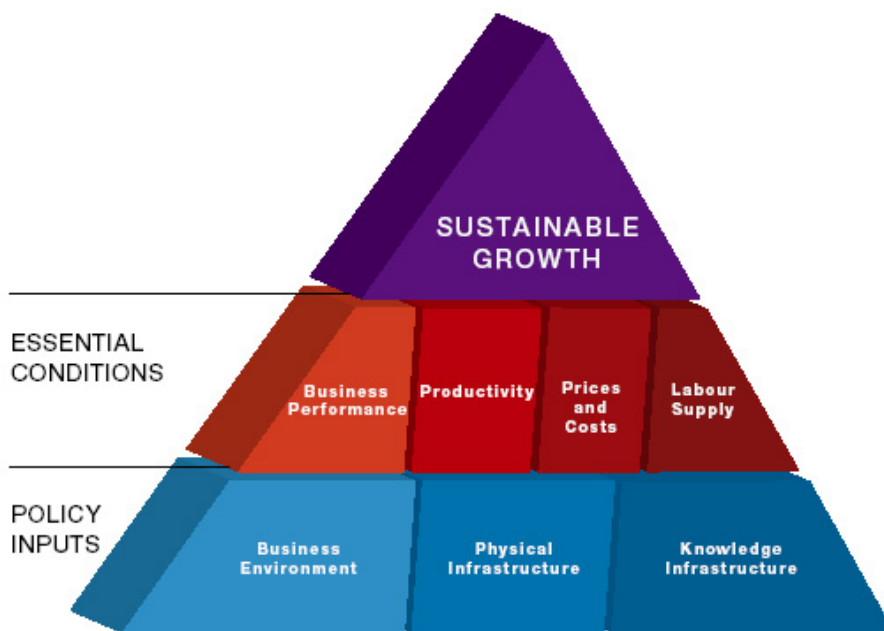
³³ Department of the Taoiseach (2007) *National Development Plan 2007-2013; Transforming Ireland – A Better Quality of Life for All*, Stationery Office, Dublin.

³⁴ Department of the Taoiseach (2006) *Strategy for Science, Technology and Innovation 2006-2013*, Dublin.

³⁵ www.sfi.ie

³⁶ www.esri.ie

³⁷ www.idaireland.com

Källa: The National Competitiveness Council

I rådets senaste årsrapport för 2007³⁸ konstateras att Irlands internationella konkurrenskraft har försvagats inom ett antal viktiga områden. NCC identifierar tre viktiga utmaningar för att vända den negativa utvecklingen. Dessa är att:

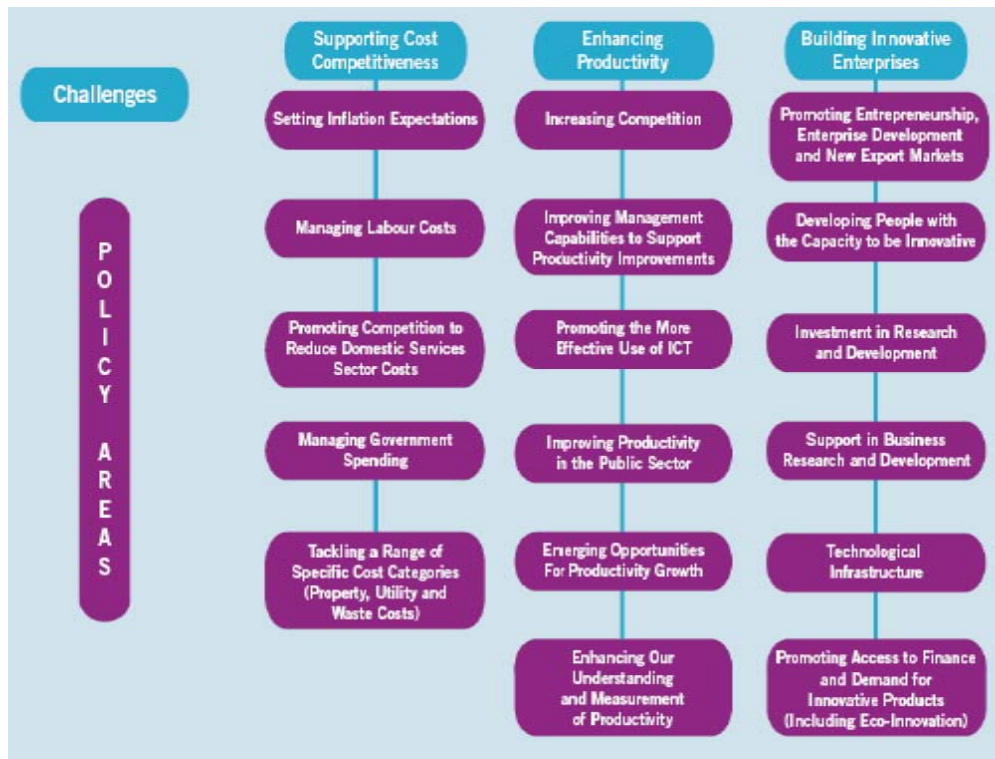
1. **Dämpa kostnadsökningarna:** Höga kostnader för fastigheter, el, gas, vatten, sophantering m.m. Hög inflation med löneökningar som är dubbelt så höga som genomsnittet inom euroområdet, varor och tjänster som är 20 procent dyrare och en prisökningstakt som är högre än genomsnittet inom EU-15.
2. **Öka produktiviteten:** Den irländska produktiviteten är i nivå med genomsnittet inom OECD, men ökningstakten är långsammare. Produktivitetsökningen inom Irlands högteknologiska sektorer har fallit. Endast ett fåtal av Irlands stora, lokalt inriktade varuhandelssektorer har uppnått en produktivitetsökning i paritet med det nationella genomsnittet. Den främsta sysselsättningsökningen i landet har skett inom de minst produktiva sektorerna.
3. **Främja företagens innovationsförmåga:** De irländska företagens totala FoU-kostnader uppgick till 5,72 miljarder euro 2004. 52 procent av de irländska företagen arbetar aktivt med innovationsutveckling. Avkastningen från företagens innovationssatsningar är fortsatt låg. Endast 5,6 procent av den totala omsättningen härstammade från nya marknadsintroducerade produkter 2004. Irland kännetecknas av en relativt hög entreprenöriell aktivitet. Det finns dock endast ett begränsat antal inhemska företag som är riktigt stora.

NCC konstaterar i rapporten att Irlands traditionella styrkor har varit låga kostnader och konkurrenskraftiga skattenivåer. För att kunna hävda sig på sikt måste dock landet

³⁸ National Competitiveness Council (2007) Annual Competitiveness Report 2007, volume 1&2, Forfás, Dublin, 2007.

upprätthålla och utveckla, befintliga och nya konkurrensfördelar. NCC föreslår därför en rad policyåtgärder inom de tre ovan nämnda områdena. En översikt av de olika åtgärderna framgår av figur 3 nedan.

Figur 3: Den irländska ekonomins utmaningar och NCC:s förslag på åtgärdsområden

Källa: *Annual Competitiveness Report 2007, Volume 2 Ireland's Competitiveness Challenge, The National Competitiveness Council.*

2.3 Irlands sociala partnerskap

Ett viktigt kännetecken för irländsk politik är dess långa tradition av och breda samråd med olika intressenter i samhället. En stor del av regeringens politiska huvudprioriteringar baseras nämligen på avtal som har förhandlats fram inom ramen för sociala partnerskap. Det partnerskap som förmodligen har haft och har störst betydelse när det gäller de övergripande politiska prioriteringarna, är *the National Economic and Social Council (NESC)*³⁹. NESC etablerades redan 1973 och består av representanter för fackförbund, arbetsgivare, lantbrukarorganisationer, NGO:s, departement samt oberoende experter. Ordförande är statssekreteraren på premiärministerns kansli, Taoiseach. NESC:s uppgift är att analysera olika strategiskt viktiga frågor kopplade till landets långsiktiga ekonomiska utveckling och sociala rättvisa, samt att utveckla det ramverk som ska styra relationerna och förhandlingarna av olika partnerskapsöverenskommelser mellan regeringen och övriga samhällsintressenter. NESC rapporterar direkt till premiärministern.

³⁹ www.nesc.ie

År 2006 förhandlades den senaste överenskommelsen – *Towards 2016*⁴⁰ – fram inom ramen för NESC, vilket är den sjunde överenskommelsen i ordningen och som spänner över den längsta tidsperioden hittills. *Towards 2016* definierar de strategiska områden som regeringen bör prioritera från 2006 till 2015. Överenskommelsen behandlar alltifrån utbildning och sjukvård till infrastruktur, energi och miljöfrågor. Med de prioriterade områdena i *Towards 2016* som utgångspunkt har regeringen sedan tagit fram en rad strategier. Den viktigaste i det här sammanhanget är den nationella utvecklingsplanen för perioden 2007-2013⁴¹, som i sin tur bildade ett ramverk för en mängd områdesspecifika strategier.

2.4 Den nationella utvecklingsplanen – regeringens övergripande prioriteringar

Investeringarna i den föregående nationella utvecklingsplanen 2000-2006 spelade en viktig roll för Irlands utveckling och omvandling till en modern kunskapsekonomi. I början av 2007 presenterades uppföljaren som avser perioden 2007-2013. Den nya handlingsplanen är ett nyckeldokument för regeringen, som i princip bygger hela sin regeringsförklaring på de mål, prioriteringar och åtgärder som föreslås inom ramen för denna. I regeringsförklaringen deklarerar man tydligt att de planerade satsningarna står fast, samt att dessa ska genomföras i sin helhet och enligt tidtabell.

Den nya utvecklingsplanen omfattar investeringar på sammanlagt 184 miljarder euro fördelade på fem prioriterade huvudområden som i sin tur är uppdelade på ett antal specifika program och underprogram. De fem prioriterade områdena är:⁴²

1. **Ekonomisk infrastruktur:** Avser investeringar på 54,7 miljarder euro inom områden som transport, energi, samhällstjänster och kommunikationer
2. **Företagsamhet, vetenskap och innovation:** Omfattar investeringar på 20 miljarder euro inom områdena vetenskap, teknik och innovation, samt ett antal sektoriella utvecklingsprogram inom företagande, jordbruk och turism
3. **Humankapital:** Avser investeringar på totalt 25,8 miljarder euro i utbildning och utveckling av färdigheter (skills), modernisering av skolsystemet och högre utbildning
4. **Social infrastruktur:** Investeringar på totalt 33,6 miljarder avseende bostäder, hälsoinfrastruktur, rättsväsende, samt sport, kultur, kulturarv och samhällsinfrastruktur
5. **Social integration:** Investeringar på 49,6 miljarder euro. Dessa omfattar satsningar på barn, arbetslösa, ensamstående föräldrar, äldre, handikappade och invandrare.

I de kommande avsnitten redovisas de strategier och åtgärder som regeringen har initierat inom de specifika sakområdena som täcks in av den nationella handlingsplanen.

⁴⁰ *National Economic and Social Council (2006) Towards 2016 Ten-Year Framework Social Partnership Agreement 2006-2015, Dublin.*

⁴¹ *Department of the Taoiseach (2007) National Development Plan 2007-2013; Transforming Ireland – A Better Quality of Life for All, Stationery Office, Dublin.*

⁴² *Department of the Taoiseach (2007) National Development Plan 2007-2013; Transforming Ireland – A Better Quality of Life for All, Stationery Office, Dublin.*

3 Näringslivsklimatet

Irlands näringsklimat bedöms vara relativt gynnsamt i ett internationellt perspektiv och landet rankas högt i olika internationella jämförelser. I Världsbankens årliga undersökning anses Irlands näringsklimat vara det åttonde bästa i världen (Sverige 14:e plats)⁴³. Viljan att starta eget är också högre på Irland jämfört med både Sverige och EU-genomsnittet. Detta visar undersökningar genomförda av både EU-kommissionen⁴⁴ och the Global Entrepreneurship Monitor – GEM⁴⁵. I GEM:s undersökning från 2006 intog Irland en tredjeplats i EU med avseende på tidiga entreprenöriella aktiviteter. Det som främst har kännetecknat Irlands gynnsamma näringslivsklimat är låga skatter, låga löner och andra kostnader, flexibla arbetsmarknadsregler, relativt låg administrativ börda för företagen och en tämligen god tillgång till finansiering. Det upplevs även ganska enkelt och billigt att starta ett företag på Irland jämfört med många av de huvudsakliga konkurrentländerna.⁴⁶

3.1 Viktiga entreprenörskapsinitiativ och dokument

Ett antal initiativ, dokument och strategier på senare år har påverkat inriktningen på den generella näringslivspolitikerna. Rapporten *Ahead of the curve* som togs fram av *the Enterprise Strategy Group* 2004 är en av dessa. Rapporten identifierade en rad åtgärder för att utveckla företagandet på Irland och rapporten fick relativt stor betydelse för politikens utformning. Andra nyckeldokument är DETE:s nationella strategi för åren 2005-2007⁴⁷ och Enterprise Irelands strategi för 2008-2010⁴⁸.

3.1.1 The Small Business Forum

The Small Business Forum (SBS) bildades 2005 på näringsministerns initiativ och består av 13 representanter för småföretagssektorn. SBS uppgift är att se över villkoren för de irländska småföretagen och ge förslag på förbättringar.

2006 presenterade forumet en rapport med totalt 15 rekommendationer till näringsministern. I rapporten konstaterades bland annat att det saknades mått och statistik som stöd för policyutformningen. SBS föreslog därför att *the Central Statistics Office* skulle publicera en årlig uppföljning med statistik kopplad till småföretagssektorn, vilket numera sker. Forumet föreslog även att regeringen skulle anta en nationell entreprenörskapspolicy. Övriga rekommendationer handlade bland annat om att förbättra regelverk, finansieringsmöjligheter, information och rådgivning.⁴⁹

Som en följd av rekommendationerna publicerade Forfás i oktober 2007 ett förslag till entreprenörskapspolicy. I rapporten konstateras att den nuvarande entreprenöriella aktiviteten på Irland är god, men att det krävs ytterligare åtgärder för att entreprenörskap

⁴³ Världsbanken (2007) *Doing Business 2008 Ireland*, Washington.

⁴⁴ European Commission (2007) *Entrepreneurship Survey of the EU (25 Member States)*, United States, Iceland and Norway Analytical Report, Flash Eurobarometer, Bryssel.

⁴⁵ Global Entrepreneurship Monitor (2006) *The Irish Report 2006*, Dublin.

⁴⁶ Världsbanken (2007) *Doing Business 2008 Ireland*, Washington.

⁴⁷ Department of Enterprise, Trade & Employment (2005) *Statement of Strategy 2005-2007*, Stationary Office, Dublin.

⁴⁸ Enterprise Ireland (2007) *Transforming Irish Industry – Enterprise Ireland Strategy 2008-2010*, Dublin.

⁴⁹ Small Business Forum (2006) *Report of the Small Business Forum – Small Business is Big Business*, Dublin.

ska bli den framtida drivkraften för ekonomisk tillväxt⁵⁰. I Forfás rapport föreslås den nya entreprenörskapspolicyn fokusera på tre huvudområden:

- **Att skapa en entreprenörskapskultur i samhället och främja entreprenörskap i skolan** (de flesta insatserna är inriktade på att förändra utbildningen, men det handlar även om medias roll och att framhålla förebilder m.m.)
- **Utnyttja den potential som kvinnor och invandrare utgör** (lyfta fram förebilder, fokusera insatserna på vissa kvinnodominerande sektorer som hälsa och utbildning, främja nätverk och mentorskap, erbjuda mikrokrediter, förbättra statistiken m.m.)
- **Upprätthålla och utveckla ett klimat som leder till både nya och växande företag** (här föreslår Forfás bland annat att man ska etablera ett National Entrepreneurship Forum, som ska ha huvudansvaret för att främja och utveckla entreprenörskapet i landet).

3.1.2 Åtgärder för att främja entreprenörskap

I rapporten *Mapping of Initiatives to support Entrepreneurship in Ireland*⁵¹, har Forfás sammanställt en mängd initiativ som alla syftar till att främja entreprenörskapet på Irland. Dessa är indelade i tre huvudgrupper:

1. **Entreprenörskap i skolan:** Omfattar en mängd initiativ på grundskole-, gymnasie- och universitetsnivå, som syftar till att locka fler unga att intressera sig för företagande och att öka kunskapen om entreprenörskap bland lärare. Än så länge ingår dock inte entreprenörskap som en officiell del i utbildningen i varken grundskola, gymnasium eller på universitet.
2. **Entreprenörskapspriser:** Olika typer av priser och för olika grupper (kvinnor, etniska minoriteter m.fl.) som har det gemensamma syftet att lyfta fram förebilder och därigenom skapa en positiv attityd till företagande i samhället.
3. **Offentliga stödfunktioner:** Sammanställning av de myndigheter och organisationer på nationell, regional och lokal nivå som har till uppgift att främja företagsutvecklingen och entreprenörskapet på Irland genom olika former av finansiella och icke-finansiella stöd. Dessa utgörs bland annat av IDA, Enterprise Ireland, Údarás na Gaeltachta, FÁS, County Enterprise Boards (CEB), Shannon Development, County Enterprise Funds, Department of Social Welfare, Business Innovation Centres.

3.2 Regelförenkling

Behovet av regelförenkling uppmärksammades redan i mitten av 1990-talet på Irland, men det är först på senare år som regeringen på allvar har prioriterat frågan i likhet med många andra EU-länder. Regelförenklingsarbetet drivs av *the Better Regulation Unit* som är placerad i premiärministerns departement, Department of Taoiseach. Denna enhet erbjuder stöd till regelgivarna i form av kurser, riktlinjer m.m.⁵². I januari 2004 publicerade

⁵⁰ Forfás (2007) *Towards Developing an Entrepreneurship Policy for Ireland*, Dublin.

⁵¹ Forfás (2007) *Mapping of Initiatives to support Entrepreneurship in Ireland*, Dublin.

⁵² www.betterregulation.ie

regeringen en vitbok⁵³ om regelförenkling där man slog fast sex principer som ska övervägas vid all regelgivning på Irland. Dessa var nödvändighet, effektivitet, proportionalitet, transparens, ansvarighet och konsekvens.

3.2.1 The Business Regulation Forum

Som en följd av vitboken infördes år 2005 ett system med konsekvensanalyser för all regelgivning. Samma år bildades *the Business Regulation Forum (BRF)*⁵⁴ på initiativ av näringsministern. Forumets medlemmar representerar samhällets olika intressen, däribland näringsliv, fackförbund, akademi, konsumentorganisationer, myndigheter och departement. Forumets uppgift är att granska befintliga regelverk och föreslå förändringar i de fall regelverken inte svarar upp mot de sex kriterierna i vitboken.

I april 2007 presenterade forumet en rapport där man identifierade fem områden som beräknas ge upphov till mer än 80 procent av företagens administrativa börda. Dessa var (1.) skatter, (2.) hälsa och säkerhet, (3.) miljö, (4.) statistikinsamling, samt (5.) anställnings- och bolagsreglerna. Forumet rekommenderade regeringen att tillämpa Standardkostnadsmodellen som ett flertal EU-länder redan har infört (däribland Sverige), att sätta ett kvantitativt mål för regelförenklingsarbetet som andel av BNP, samt att slå fast en tidsplan för genomförandet.⁵⁵

3.2.2 High Level Group on Business Regulation

Som ett svar dels på BRF:s rekommendationer, dels på de utfästelser som gjordes vid EU:s vårtoppmöte 2007, har näringsministern tagit initiativ till en ny högnivågrupp som har till uppgift att övervaka regelförenklingsarbetet och ge praktiska råd om hur regelbördan kan minskas. Den nya gruppen består av representanter för företag, fack, departement och myndigheter och leds av DETE:s generalsekreterare. Gruppen ska redovisa en första rapport innan juli 2008.⁵⁶

3.3 Skatter

Irlands låga skatter har som tidigare nämnts varit ett viktigt incitament för att locka till sig utländska företagsinvesteringar och är så även fortsättningsvis. Den totala skattebördan som andel av BNP var länge den lägsta inom EU, men efter utvidgningen har Irland fått ökad konkurrens från de forna öststaterna. Irland har dock fortfarande den femte lägsta skattebördan inom EU-27. Endast Lettland, Litauen, Rumänien och Slovakien har en lägre total skattebörda som andel av BNP. Den genomsnittliga skattebördan inom EU-27 var 39,6 procent 2005. För Irland uppgick den till 30,8 procent. Rumänien hade den lägsta andelen på 28 och Sverige den högsta på 51,3 procent.⁵⁷

Bolagsskatten på Irland uppgår till 12,5 procent sedan 2003. Endast Cypern och Bulgarien har idag en lägre bolagsskatt inom EU, som i bägge fallen är tio procent. Vissa tillverkningssektorer på Irland åtnjuter dock fortfarande en särskild tioprocentig

⁵³ *Department of the Taoiseach (2004) Regulating Better – A Government White Paper setting out six principles of Better Regulation, Stationery Office, Dublin.*

⁵⁴ www.businessregulation.ie

⁵⁵ *Business Regulation Forum (2007) Report of the Business Regulation Forum, Dublin*

⁵⁶ *Department of the Taoiseach (2007) Taoiseach Tackles National and EU Regulatory Burdens, pressrelease 8 mars 2007, Dublin.*

⁵⁷ *Eurostat (2007) Taxation trends in the European Union: Data for the EU Member States and Norway, Eurostat statistical books, Luxembourg.*

bolagsskatt förutsatt att de kvalificerade för denna före den 30 juli 1998. Denna lägre skatt är dock på väg att fasas ut. För andra inkomster som inte härrör från den huvudsakliga verksamheten gäller en skattesats på 25 procent. Den generella kapitalskatten och skatten på utdelning uppgår till 20 procent, men det irländska skattesystemet medger generösa avdragsmöjligheter som gör att den faktiska skatten blir betydligt lägre. Momsen uppgår till mellan noll och 21 procent. Den normala momsatsen är 21 procent. En särskild skatterabatt för FoU infördes 2004 i *the 2004 Finance Act*, mer information om denna ges under avsnitt 4.4.1.⁵⁸

3.4 Arbetsmarknad

Arbetsmarknaden genomgår en snabb förändring till följd av globaliseringen och den demografiska utvecklingen. I dokumenten *Towards 2016* och den nationella utvecklingsplanen 2007-2013 föreslås olika investeringsprogram för att stärka arbetsmarknaden, däribland *the Social and Economic Participation Programme*. Totalt 7,7 miljarder euro har avsatts i NDP:n för utbildning och färdigheter (skills). Anpassningsförmåga är regeringens ledord för både arbetsgivare och anställda, vilket ska uppnås genom "flexicurity". Arbetsmarknadspolitikens huvudprioriteringar är att:

- Bibehålla en hög sysselsättning och låg arbetslöshet
- Trygga ett tillräckligt utbud av arbetskraft för att möta efterfrågan i ekonomin
- Upprätthålla ett tydligt fokus på utbildning (vilket inkluderar livslångt lärande) för att främja utvecklingen av en kompetent och flexibel arbetskraft.

3.4.1 Åtgärder för att få fler människor i arbete

Regeringens åtgärder inbegriper ökade satsningar på utbildning och utveckling av olika färdigheter (skills), fler insatser för att underlätta för arbetslösa att komma in på arbetsmarknaden, skapa ett skatte- och socialförsäkringssystem som belönar arbete, samt öka fokus på den anställdes rättigheter. Några åtgärder som regeringen har genomfört det senaste året inbegriper bland annat:

- **Skattesänkningar och avdrag:** Regeringen har höjt gränsen för beskattningsbar inkomst till en nivå som överstiger minimilönen och har höjt skatteavdraget för personer som är 65 år och äldre för att uppmuntra fler att jobba mer och längre. Efter skattejusteringarna betalar uppskattningsvis 80 procent av löntagarna endast standardskatten på 20 procent.
- **Höjd föräldraersättning och längre föräldraledighet:** Ska möjliggöra för fler mammor (främst) att arbeta. Den totala graviditets- och föräldraledigheten uppgår numera till 70 veckor (inberäknat pappaledigheten).

3.4.2 Åtgärder för att underlätta arbetskraftsinvandring

Den irländska ekonomin uppskattas behöva ett tillskott av ytterligare 950 000 arbetare mellan 2006 och 2020. En viktig åtgärd för att fylla det ökade behovet är en fortsatt aktiv politik för arbetskraftsinvandring. I februari genomfördes ett paket med reformer för att ytterligare underlätta arbetskraftsinvandringen till Irland. Reformerna, som är en viktig del i *the National Skills Strategy*, innebär att det nu finns fyra typer av arbetstillstånd:

⁵⁸ *Industrial Development Agency, IDA (2007) Guide to Tax in Ireland 2007, Dublin.*

1. **Green Card Scheme:** ska åtgärda arbetskraftsbrist inom strategiskt viktiga yrken som kräver spetskompetens, normalt sett med årslöner som överstiger 60 000 euro.
2. **Work permits:** Är främst avsedda för yrken som inte kvalificeras för Green Card och där årslönerna ligger på mellan 30 000-60 000 euro. Beviljas endast undantagsvis för yrken med årslöner understigande 30 000 euro.
3. **Intra-Company Transfer Permits:** är avsedda för högre chefer, nyckelpersoner m.fl. inom multinationella företag med verksamhet på Irland.
4. **Spousal/Dependant Permits:** ger medföljande familjemedlemmar till personer med arbetstillstånd rätt att ansöka om arbetstillstånd.

Regeringen har även underlättat för universitetsstudenter från länder utanför EU att söka jobb. Dessa har numera rätt att stanna sex månader på Irland efter avklarad examen.⁵⁹

⁵⁹ *Department of the Taoiseach (2007) Implementation of National Reform Programme – 2nd Annual Progress Report, Dublin.*

4 Innovationsklimatet

I likhet med övriga länder inom EU har innovationsklimatet och betydelsen av FoU-investeringar varit föremål för ökat politiskt fokus på Irland sedan början av 2000-talet. För Irlands del krävs stora satsningar på att utveckla humankapitalet och den kunskapsintensiva industrin om landet ska kunna hävda sig framöver i den allt hårdare internationella konkurrensen. Ökad produktivitet och ett mer gynnsamt innovationsklimat är avgörande för landets tillväxt på sikt. Ett flertal satsningar har genomförts och fler planeras, men Irland ligger fortfarande efter övriga EU när man jämför olika indikatorer kopplade till utbildning och innovation, exempelvis riskkapital, antal forskare och antal patent⁶⁰. Irlands FoU-investeringar har ökat marginellt under 2000-talet och uppgick till endast 1,32 procent av BNP 2006 (EU-27=1,84 och Sverige=3,82 procent).⁶¹ Det är dock inte bara investeringarna som sådana som är otillräckliga, även forskningsinfrastrukturen anses bristfällig enligt bland annat OECD.⁶²

4.1.1 Utbildning

Irlands satsningar på utbildning och livslångt lärande ligger betydligt under EU-genomsnittet. Trots detta är den generella utbildningsnivån i landet relativt god. Andelen ungdomar som har fullföljt motsvarande gymnasienivå i skolan är t.ex. hög och personer i åldern 25-34 år med eftergymnasial utbildning (universitetsexamen etc.) uppgår till 37 procent, vilket är avsevärt högre än EU-genomsnittet (27 procent).⁶³ En relativt stor andel av dessa är dessutom inom de tekniskt/vetenskapliga disciplinerna, 24,5 per 1 000 personer i åldrarna 20-29 år (2005), vilket kan jämföras med 12,9 för EU-27 och 14,4 för Sverige.⁶⁴

Antalet forskare per 1 000 anställda ökade från fem till sex mellan 2005 och 2006. Irland ligger dock fortfarande under OECD-genomsnittet. Andelen citerade vetenskapliga artiklar i förhållande till andelen publikationer är högre (0,8) än snittet i EU-15 (0,7), men lägre än i Sverige (0,9).⁶⁵

Medan den generella utbildningsnivån i landet är relativt god, kännetecknas dock utbildningen av vissa kvalitetsbrister. Inom grundskola och gymnasium ägnas exempelvis mindre tid åt matematik, naturvetenskap och teknik, jämfört med andra OECD-länder. Vidare är användningen av informations- och kommunikationsteknik (IKT) relativt dålig inom det irländska utbildningssystemet. Den högre utbildningen på Irland rankas inte heller särskilt högt i internationella jämförelser.⁶⁶

Idag finns det sju universitet och 14 teknikinstitut på Irland. Utöver dessa existerar ett antal specialiserade forskningsinstitutioner som åtnjuter offentligt stöd, däribland; *the Royal*

⁶⁰ European Commission, *European Trend Chart on Innovation Annual Innovation Policy Trends and Appraisal Report Ireland 2006*, Bryssel.

⁶¹ Eurostat, *GERD*

⁶² OECD (2006) *Economic Survey of Ireland 2006*, Paris..

⁶³ Department of the Taoiseach (2007) *Implementation of National Reform Programme – 2nd Annual Progress Report*, Dublin. OECD (2006) *Economic Survey of Ireland 2006*, Paris.

⁶⁴ Eurostat

⁶⁵ National Competitiveness Council (2007) *Annual Competitiveness Report 2007, volume 1 Benchmarking Ireland's Performance*, Forfás, Dublin, 2007.

⁶⁶ Department of the Taoiseach (2007) *Implementation of National Reform Programme – 2nd Annual Progress Report*, Dublin.

College of Surgeons, Dublin Institute for Advanced Studies, Teagasc (Agriculture and Food Development Authority) och the Marine Institute.

4.2 Viktiga innovationsstrategier och prioriteringar

I mars 1998 initierade näringsministern i den dåvarande irländska regeringen en omfattande teknisk framsynsstudie. Avsikten med studien var att slå fast de framtida politiska prioriteringarna och offentliga investeringarna inom områdena vetenskap och teknik. En mängd ledande representanter för regering, akademi och näringsliv var involverade i arbetet med att ta fram strategin som föregicks av en grundlig analys av den irländska ekonomin, från läkemedel och life science till transport och tillverkningsindustri. Syftet var att utvärdera olika sektorer långsiktiga utvecklingspotential, en sorts "picking the winning sector". Framsynsstudiens slutsats var att bioteknik och IKT var de framtida tillväxtmotorerna i den globala ekonomin och rapporten rekommenderade att Irland skulle bygga upp en forskningskapacitet i världsklass inom vissa segment av dessa två sektorer.⁶⁷

I den påföljande nationella utvecklingsplanen 2000-2006 fick forskningen kraftigt ökade anslag. Den huvudsakliga satsningen skedde i form av the Technology Foresight Fund som skapades i syfte att finansiera forskningen inom ramen för framsynsstudien. Fonden tilldelades ett kapital på 646 miljoner euro och *Science Foundation Ireland (SFI)* bildades 2000 för att administrera fonden.⁶⁸

På 2000-talet har innovationspolitiken fått ytterligare ökat fokus och flera nya satsningar och strategier har tagits fram. Viktiga policyinitiativ på senare år är FoU-handlingsplanen *Building Ireland's Knowledge Economy – The Irish Action Plan for Increasing Research and Development to 2010*⁶⁹, som antogs av regeringen i januari 2005. Denna togs fram av Forfás i samarbete med representanter från näringsliv, utbildning och olika offentliga politikområden och utgjorde startpunkten för en systematisk genomgång och förbättring av det nationella innovationssystemet på Irland. Handlingsplanen innehåller fyra övergripande mål som i stora drag går ut på att:

- öka FoU-satsningarna till 2,5 procent av BNP till 2010
- stärka näringslivets FoU-verksamhet
- förbättra FoU-verksamheten inom högre utbildning och offentlig sektor
- öka antalet forskare till 2010

Som en konsekvens av handlingsplanen antog regeringen i juni 2006 den omfattande innovationsstrategin *the Strategy for Science, Technology and Innovation 2006-2013 (SSTI)*⁷⁰, som i sin tur utgör ett av fundamenten i Irlands nationella handlingsplan 2007-2013 (NDP). En huvudprioritering för SSTI är att förbättra den fysiska forskningsinfrastrukturen på Irland. I SSTI föreslogs investeringar på 6,1 miljarder euro inom följande åtta forskningsområden:

⁶⁷ <http://www.forfas.com/icsti/statements/tforesight/overview/foreword.htm> och www.sfi.ie

⁶⁸ *Department of Enterprise, Trade & Employment (2003) Review of Industrial Performance and Policy 2003, Stationary Office, Dublin.*

⁶⁹ *Inter Departmental Committee on Science, Technology and Innovation (2004) Building Ireland's Knowledge Economy – The Irish Action Plan For Promoting Investment in R&D to 2010, Forfás, Dublin.*

⁷⁰ *Department of the Taoiseach (2006) Strategy for Science, Technology and Innovation 2006-2013, Dublin.*

Forskningsområde	Miljoner euro
En STI-forskning i världsklass	3 462
Företags-STI	1 292
Livsmedelsforskning	641
Energiforskning	149
Marinforskning	141
Geovetenskap	33
Hälsotforskning	301
Miljöforskning	93

Ytterligare ett viktigt dokument på senare tid är *the National Skills Strategy* som fokuserar på humankapitalets utveckling. Denna lanserades av DETE i mars 2007 och har tagits fram av *the Expert Group on Future Skills Needs (EGFSN)*. EGFSN hade till uppgift att identifiera vilka färdigheter som krävs för att Irland ska bli en innovativ och kunskapsdriven nation till 2020. Strategin sätter upp ett antal långsiktiga mål för arbetskraftens utbildnings- och kompetensnivå och föreslår en rad investeringar kopplade till utbildning och fortbildning.⁷¹

Sammantaget har regeringen avsatt 8,2 miljarder euro för STI och högre utbildning inom ramen för NDP fram till 2013.⁷² Dessa investeringar motsvarar en tredubbling av de satsningar som gjordes inom ramen för den föregående nationella handlingsplanen 2000-2006. För att ytterligare poängtera betydelsen av att fortbilda och vidareutveckla arbetskraftens kompetens har regeringen nyligen utsett en minister för livslångt lärande. Ministern ska övervaka och koordinera det arbete som pågår inom utbildningsdepartementet och DETE för att främja livslångt lärande och kompetensutveckling generellt.⁷³

4.3 Innovationspolitikens organisation

Till följd av de kraftigt ökade offentliga investeringar i vetenskap, teknik och innovation (STI) och ett ökat politiskt fokus på frågan, genomförde regeringen en omorganisation 2004 i syfte att förbättra styrningen av innovationspolitiken. Ett flertal kommittéer, undergrupper m.m. bildades i samband med detta.

I den nya strukturen har *the Cabinet Sub Committee on Science, Technology and Innovation (CSC)*, huvudansvaret att driva igenom och implementera regeringens innovationsstrategi. CSC leds av premiärministern och inbegriper i övrigt samtliga ministrar i regeringen som på ett eller annat sätt är involverade i vetenskapliga och tekniska frågor. Dessa är totalt åtta stycken till antalet, däribland närings-, finans-, utbildnings- och kommunikationsministern.

⁷¹ <http://www.skillsstrategy.ie/>

⁷² <http://www.entemp.ie/science/technology/>

⁷³ *Department of the Taoiseach (2007) Implementation of National Reform Programme – 2nd Annual Progress Report, Dublin.*

CSC servas i sin tur av *the Inter-Departmental Committee on Science and Technology (IDC)*, som består av de högsta tjänstemännen från de olika ministrarnas departement, samt *the Chief Scientific Adviser (CSA)* – Professor Patrick Cunningham⁷⁴. CSA fungerar som oberoende rådgivare till regeringen. CSA deltar även i ministrarnas möten inom CSC och sköter den formella rapporteringen till dem via IDC. CSA har även en nyckelfunktion i fråga om att övervaka, utvärdera och leverera regeringens innovationsstrategi *Strategy for Science, Technology and Innovation (SSTI 2006-2013)*. Nya indikatorer och ett mätsystem håller på att utvecklas som ska göra det möjligt att övervaka och utvärdera implementeringen av innovationsstrategin.

Den interdepartementala tjänstemannakommittén IDC leds av näringsdepartementet (DETE). Ytterligare en viktig funktion, *the Office of Science, Technology and Innovation (OSTI)* som lyder under DETE, utgör IDC:s sekretariat. IDC:s huvudsakliga roll är att sprida och utbyta information mellan departementen i frågor av gemensamt intresse, främst de frågor som OSTI för fram. OSTI har nämligen huvudansvaret för att utveckla, stödja och koordinera Irlands vetenskaps-, teknik- och innovationspolitik (STI). OSTI har även det övergripande ansvaret för Irlands politik inom olika EU-program och internationella forskningsaktiviteter. OSTI samarbetar med olika departement och myndigheter, däribland Forfás som bistår med råd och analyser. OSTI ansvarar även för finansieringen av grundforskning via SFI och tillämpad forskning via Enterprise Ireland (EI).⁷⁵

Utöver OSTI har den interdepartementala tjänstemannakommittén IDC även stöd av ytterligare underkommittéer och grupper i form av *the Higher Education Research Group, Technology Ireland* och *the Health Research Group*.

Den innovationspolitiska strukturen är dock fortfarande otydlig och kännetecknas av ett antal svagheter. De statliga myndigheterna och departementen är exempelvis dåligt koordinerade. Varje myndighet och departement har sina egna prioriteringar, rapporterar till olika departement och tävlar mot varandra om ökade budgetanslag, ansvarsområden m.m. Ansvarsområdena överlappar till viss del varandra för Forfás, *the Chief Scientist Adviser (CSA)* och *the Advisory Science Council (ASC)*. Ansvaret för genomförandet av innovationspolitiken är dessutom starkt centraliserad.⁷⁶

I juli 2007 utsåg regeringen en ny innovationsminister, Mr Michael Ahern på DETE, för att förbättra den inbördes samordningen. Innan dess hade inte Irland någon ansvarig minister för innovationspolitiken.

4.4 Åtgärder för ökad innovation

När det gäller innovationspolitikens utförare på nationell nivå, är Enterprise Ireland, Science Foundation Ireland (SFI) och the Industrial Development Authority (IDA) samtliga viktiga aktörer som har fått kraftiga anslagsökningar på senare år. Många av de initiativ som regeringen har tagit går ut på att främja samarbete mellan företag och forskningsinstitutioner. Nedan redovisas några exempel på åtgärder som syftar till att förbättra Irlands innovationskapacitet.

⁷⁴ <http://www.chiefscientificadviser.ie/>

⁷⁵ <http://www.entemp.ie/science/technology/>

⁷⁶ European Commission, *European Trend Chart on Innovation Annual Innovation Policy Trends and Appraisal Report Ireland 2006*, Bryssel.

4.4.1 Finansieringsstöd och skatteincitament

- **The R&D Tax Credit Scheme:** Infördes första gången 2004 och innebär bland annat att företag som gör FoU-satsningar har rätt till ett skatteavdrag på 20 procent för kostnader som rör alltifrån grundforskning och tillämpad forskning till experimentell forskning. I *the 2007 Finance Act* förstärktes dessa incitament ytterligare. <http://www.idaireland.com/home/index.aspx?id=659#research>
- **Business Expansion Scheme/Seed Capital Schemes (SCS):** Ger privatpersoner rätt till skatteavdrag för investeringar i vissa typer av onoterade småföretag. Enterprise Ireland gör bedömningen av vilka bolag som är kvalificerade. http://www.enterprise-ireland.com/Grow/Finance/Business_Expansion_Scheme.htm
- **Innovation vouchers:** Denna finansieringsform är en direkt kopia av ett Nederländskt initiativ.⁷⁷ En fond med tio miljoner euro har instiftats som ska hjälpa små, irländska företag att bli mer innovativa. Enterprise Ireland ansvarar för fonden och ska fördela 200 innovationskuponger värda 5 000 euro vardera. I den inledande pilotfasen har SME möjlighet att köpa rådgivningstjänster och experthjälp för att utveckla nya affärsmöjligheter och att lösa olika typer av problem. <http://www.enterprise-ireland.com/innovationvouchers>
- **Enterprise Ireland:** erbjuder även en mängd andra stöd för forskning och innovation, samt riskkapital till tillväxtföretag. En sammanställning finns på: <http://www.enterprise-ireland.com/Grow/Finance/OurFinanceServices.htm>
- **SFI** erbjuder finansiering genom en mängd olika forskningsprogram. En sammanställning finns på: http://www.sfi.ie/content/content.asp?section_id=605&language_id=1

4.4.2 Kluster, nätverk och inkubatorer

- **The Digital Hub:** Bildades i centrala Dublin 2003 på regeringens initiativ. Syftet var att skapa ett internationellt "Centre of Excellence" för kunskap, innovation och kreativitet. Fokus för verksamheten är teknikföretag som sysslar med digital media. Projektet leds av en särskild statlig myndighet, the Digital Hub Development Agency (DHDA), som bildades i juli 2003. <http://www.thedigitalhub.com/index.php>
- **National Digital Research Centre (NDRC):** Bildades i mars 2007 i the Digital Hub (se ovan) och är tänkt att fungera som en one-stop-shop för innovation. NDRC har som mål att bli världsledande på kommersialisering av innovationer genom att erbjuda tillgång till forskning i världsklass och finansiering. NDRC är ett partnerskap mellan regering, akademi och näringsliv. <http://www.ndrc.ie/home.html>
- **Competence centres:** Självständiga enheter där näringslivet och forskningsinstitutioner samarbetar i syfte att stärka den irländska industrins konkurrenskraft. Dessa centra leds av näringslivet och forskarnas uppgift är att bedriva FoU inom

⁷⁷ *ITPS (2007) Nederländernas strategier för ökad konkurrenskraft – Politiska prioriteringar, organisationsformer och åtgärder, delrapport regleringsbrevs- uppdrag nr 8, 2006, Dnr 1-010-2007/0028, Östersund.*

de områden som anses strategiskt viktiga för näringslivet.
<http://www.idaireland.com/home/index.aspx?id=2335>

- **Strategic Research Clusters (SRC):** IKT och bioteknik är som tidigare nämnts prioriterade sektorer för den irländska regeringen. SRC-programmet syftar till att sammanföra ansedda forskare på olika forskningsinstitutioner med ingenjörer inom näringslivet för att främja utvecklingen inom dessa sektorer. Målet är att skapa framstående FoU-kluster. SRC-programmet lanserades av Science Foundation Ireland (SFI) under andra halvåret 2006. SFI har gjort en utvärdering av olika förslag och väntas fatta beslut om finansiering i slutet av 2007.
http://www.sfi.ie/content/content.asp?section_id=571&language_id=1
- **Medical Technologies Council:** Har till uppgift att främja utvecklingen av medicinteknik. Irlands medicinteknikkluster är idag viktiga tillväxtområden. Cirka 150 företag ingår i dessa kluster som sysselsätter 24 000 människor och exporterar till ett värde av sex miljarder euro per år. Ett betydande kluster ligger på västra Irland.
<http://www.ibec.ie/Sectors/IMDA/IMDADoclib4.nsf/wvICSS/3F0E3012423D6924802570A5003318C5?OpenDocument>

5 Energi och hållbar utveckling

Irlands kraftiga tillväxt de senaste 15 åren har inneburit en dramatiskt ökad efterfrågan på energi, vilket sin tur har resulterat i en kraftigt ökad energiimport. Den importerade energin utgör idag 90 procent av den totala förbrukningen och består i huvudsak av fossila bränslen i form av olja och gas. De senaste årens kraftiga prisökning på dessa i kombination med stigande elpriser generellt, innebär en stor belastning på den irländska ekonomin och hotar även Irlands energiförsörjning på sikt. Elpriserna på Irland är bland de högsta inom EU. Det huvudsakliga alternativet på utbudssidan består idag av kol och torv, som bägge genererar stora utsläpp av växthusgaser.⁷⁸ Utsläppen från transporter anses dock vara Irlands största klimatutmaning. Antalet bilar har ökat med 160 procent på tio år och Irland har EU:s näst högsta ökning av transportrelaterade koldioxidutsläpp sedan 1990.⁷⁹

För att vända utvecklingen har den irländska regeringen satt upp en mängd ambitiösa mål kopplade till förnyelsebara energikällor, energibesparingar och utsläpp. Till 2010 ska 15 procent av elproduktionen komma från förnyelsebara energikällor och till 2020 ska andelen uppgå till en tredjedel. De totala energibesparingarna ska uppgå till 20 procent 2020 och för offentlig sektor är målet 33 procent. Till 2010 ska tio procent av fordonsbränslet utgöras av biobränsle. Vidare ska utsläppen av växthusgaser minska med tre procent per år under mandatperioden och 30 procent av Irlands omfattande utsläpp från torvbränning ska i framtiden härstamma från biomassa, som baseras på bland annat slaktavfall och benmjöl.⁸⁰

Den förra regeringen kritiserades för att de inte satsade mer på ökad energieffektivitet. Irland har exempelvis varit sena att införa energieffektiva byggnormer. Den nya koalitionen har därför utlovat nya byggnormer som ska tillse att nya byggnader har 40 procent lägre energibehov än tidigare. En översyn av byggnormerna ska ske 2010 med målet att uppnå en 60 procentig besparing i framtiden. I övrigt har koalitionen bland annat enats om att tillsätta en särskild kommission för klimatförändringar.⁸¹

5.1 Viktiga strategier och prioriteringar

I mars 2007 publicerade regeringen två viktiga dokument, dels en vitbok för energi, *Delivering a Sustainable Energy Future for Ireland*⁸², dels den kompletterande klimatstrategin, *the National Climate Change Strategy 2007-2012*⁸³. Dessa två dokument tillsammans med *the Bio-Energy Action Plan*⁸⁴ från februari 2007 och ett kommande handlingsprogram (under 2008) för transportsektorn, *the Sustainable Transport Action Plan*, utgör grunden för regeringens satsningar på energi och hållbar utveckling framöver. Samtliga strategier rymms inom ramen för den nationella utvecklingsplanen 2007-2013.

⁷⁸ OECD/IEA (2007) *Energy Policies of IEA Countries – Ireland 2007 Review*, Paris.

⁷⁹ *Exporrådet (2007) Vitbok för hållbar energi i Irland, pm, Dublin.*

⁸⁰ *Department of the Taoiseach (2007) An Agreed Programme for Government – June 2007, den irländska regeringsförklaringen, Dublin.*

⁸¹ *Exporrådet (2007) Vitbok för hållbar energi i Irland, pm, Dublin.*

⁸² *Department of Communications, Marine and Natural Resources (2007) Delivering a sustainable energy future for Ireland – the Policy Framework 2007-2020, Government White Paper, Dublin.*

⁸³ *Department of the Environment, Heritage and Local Government (2007) Ireland National Climate Change Strategy 2007-2012, Dublin.*

⁸⁴ *Department of Communications, Marine and Natural Resources (2007) BioEnergy Action Plan for Ireland – Report of the Ministerial Task Force on BioEnergy, Dublin.*

I Vitboken och klimatstrategin föreslås en rad åtgärder som har det övergripande syftet att minska utsläppen (uppfylla Kyotoprotokollet), säkra energitillgången, öka konkurrensen på energimarknaderna och att öka andelen förnyelsebar energi. Andelen förnyelsebar el av den totala elproduktionen har ökat de senaste åren och vitboken ger förslag på ytterligare åtgärder för att främja denna utveckling. Irland har goda förutsättningar för vindkraft och regeringen planerar därför en betydande utbyggnad av vindkraftsparken, som även inbegriper satsningar på att utveckla vindkraftstekniken. En liknande storskalig satsning planeras för vågenergi, om och när forskningsinsatserna leder till kommersiellt intressanta produkter. Vitboken öppnar också för framtida trängselavgifter, när de offentliga transporterna anses vara tillräckligt bra.

Bioenergiplanen, som togs fram i samarbete mellan sju olika departement och ministrar, föreslår bland annat statliga subventioner för odling av energigrödor och investeringar motsvarande 150 miljoner euro på forskning inom bioenergisektorn.

5.2 Åtgärder

Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder sedan 2000 för att stärka konkurrensen och öka utbudet på energi, som bland annat omfattar satsningar på förnyelsebar energi, effektivare energiteknik, övergång till gasledning istället för oljeledning och en utbyggnad av gasledningsnätet. Förändringarna inom energi- och klimatområdet gick långsamt till en början men har tagit fart på senare år. Mycket återstår dock att göra särskilt i fråga om att bromsa den snabbt ökande energiförbrukningen inom transportsektorn. Nedan presenteras några åtgärder som har genomförts på senare tid:

- **Avreglerad gasmarknad:** Den 1 juli 2007 öppnades gasmarknaden för konkurrens som innebär att alla konsumenterna numera fritt kan välja leverantör. Gasmarknaden dominerades tidigare av Bord Gáis Éireann (BGE).
- **Uppdelning av elbolag:** Distribution och produktion av el har redan tidigare delats upp i två bolag, statliga elbolaget *the Electricity Supply Board (ESB)* och halvstatliga nätbolaget *Eirgrid*, men denna åtgärd gav inte tillräcklig effekt på konkurrensen. Från och med den 1 november 2007 trädde därför ett nytt regelverk ikraft som innebär att energimarknaden integrerades med Nordirland – *the all-island single electricity market (SEM)*. Förverkligandet av SEM innebär att ett antal fundamentala reformer av den irländska elmarknaden trädde ikraft. Sammantaget förväntas den nya elmarknaden och etablerandet av en *all-island transmission system operator (TSO)*, tillsammans med ESB:s minskade dominans, öka konkurrensen och därmed pressa ner elpriserna. Idag står oberoende elbolag för 50 procent av elleveranserna. Denna andel förväntas öka till 60 procent 2010.
- **The Environmental Management Scheme:** Enterprise Ireland erbjuder finansiering till företag som vill införa miljöledningssystem. <http://www.enterprise-ireland.com/Grow/Finance/EMS.htm>
- **Environmentally Superior Products Programme:** Hjälper tillverkande företag att minska produktionens miljöpåverkan. <http://www.enterprise-ireland.com/Grow/Finance/Environmentally+Superior+Products.htm>
- **Environment Markets Department:** Inom Enterprise Ireland erbjuder affärsutveckling och internationella nätverk till den irländska miljötekniksektorn. <http://www.envirocentre.ie/Content.aspx?ID=26dfab30-f39b-471a-a92e-8ae43294d8c4&PID=a257bece-c1e7-464a-9cd0-fde10d3a18c3>

6 Infrastruktur och kommunikationer

Irlands infrastruktur är undermålig i många avseenden främst till följd av bristande investeringar på 1980-talet i kombination med den kraftiga ekonomiska och befolkningsmässiga tillväxten sedan början av 1990-talet. Dessa underinvesteringar förorsakar flaskhalsar i infrastrukturen som hämmar Irlands konkurrenskraft. Bristerna i infrastrukturen avser alltifrån vägar och järnvägar till nätverk för el, gas och IT-kommunikation.⁸⁵ Transportfrågor är flitigt diskuterade bland allmänheten på Irland. På motorvägen kring Dublin kryper trafiken fram. Vägar och kollektivtrafik är otillräckliga men under mycket snabb utbyggnad och stora investeringar är planerade för framtiden.

Trots att Irland är en stor exportör av datorer och annan IT-utrustning ligger landet betydligt under eller nära EU-genomsnittet när det gäller exempelvis bredbandsuppkoppling, satsningar på IT och telekomutrustning som andel av BNP och andelen Internetuppkopplade hushåll. Även förekomsten av e-government understiger snittet för EU.⁸⁶ Stora investeringar planeras dock i bredbandsutbyggnad och regeringen har även vidtagit åtgärder inriktade på att öka konkurrensen bland bredbandsleverantörerna.

För att snabba på utbyggnaden av infrastrukturen antog regeringen *the Planning and Development (Strategic Infrastructure) Act 2006*, som bland annat innebär att planering och beslut för större infrastrukturprojekt förenklas och snabbas på genom att *An Bord Pleanála*⁸⁷, som har en viktig roll i samhällsplaneringen, blir en form av one-stop-shop. Ett parallellt initiativ har till syfte att effektivisera och snabba på den juridiska överklagandeprocessen.

Handlingsplanen *Transport 21*, som antogs i november 2005, omfattar infrastrukturinvesteringar på motsvarande 34 miljarder euro under perioden 2006-2015. Transport 21 består av två huvudsakliga program⁸⁸:

1. Ett nationellt program vars huvudsakliga mål är att åstadkomma ett nationellt vägnät och en kollektivtrafik med hög standard, samt att förbättra de regionala och lokala transportmöjligheterna.
2. Ett *Greater Dublin Area Programme*, som syftar till att omvandla huvudstadens kollektivtrafik och uppgradera motorvägen M50.

⁸⁵ *National Competitiveness Council (2007) Annual Competitiveness Report 2007, volume 2 Ireland's Competitiveness Challenge, Forfás, Dublin, 2007.*

⁸⁶ Eurostat

⁸⁷ www.pleanala.ie

⁸⁸ www.transport21.ie

7 Slutsatser

Irlands fenomenala tillväxt på 1990-talet orsakades av ett antal externa och interna faktorer som samverkade på ett för landet positivt sätt. Flertalet av de komparativa fördelar som Irland upplevde i förhållande till sina huvudsakliga konkurrentländer under rekordåren har dock gradvis avtagit i betydelse under 2000-talet och tillväxten har planat ut på en lägre nivå, om än fortfarande hög i relation till EU-genomsnittet. Landets viktiga konkurrensfördel i form av låga kostnader avtar i betydelse i takt med stigande löner, en skenande prisutveckling och en allt hårdare global konkurrens från låglöneländer som Kina och Indien. Irlands stora andel utländskt ägda företag (främst amerikanska) verkar därtill i hög utsträckning på den nedre delen av förädlingskedjan där låga kostnader och billig arbetskraft är viktiga konkurrensfaktorer. Produktivitetsökningen i ekonomin har dessutom avtagit och på senare år har Irland fått känna av en ökad konkurrens inom landets tidigare paradgren ”skatter”, efter de nya EU-medlemmarnas inträde i unionen. EU:s statsstödsregler har också skärpts, vilket har tvingat Irland att fasa ut vissa skatteincitament och landet har dessutom mist en stor del av de EU-stöd det tidigare hade rätt till. Irlands undermåliga infrastruktur och den stora energiimporten är andra problemområden. Fördelen av 1990-talets förmånliga växelkurser avtar också i takt med dollarns försvagning mot euron.

Sammantaget innebär detta att Irland står inför ett antal stora utmaningar idag som kan ge avsevärda negativa effekter på landets ekonomiska tillväxt inom en inte alltför avlägsen framtid. De skenande kostnaderna och en vikande produktivitet i kombination med stora brister inom utbildnings- och innovationssystemet, inte minst den politiska styrningen, kan onekligen leda till allvarliga problem för landet. Särskilt om den amerikanska ekonomin fortsätter att visa tecken på avmattning och dollarn ytterligare försvagas gentemot euron. Irland har förvisso initierat stora investeringar i FoU och infrastruktur, samt vidtagit olika åtgärder för att stärka innovationsförmågan och konkurrensen inom olika sektorer. Risken är dock att dessa åtgärder kommer för sent och att de inte ger avsedd effekt i tid.

Irlands klara styrka på lite längre sikt är dock den demografiska utvecklingen, som är väldigt positiv jämfört med de viktigaste konkurrentländerna. Irlands aktiva politik för arbetskraftsinvandring har lagt grunden för denna utveckling. Trots stora brister i utbildningssystemet är den unga befolkningen med internationella mått välutbildad och dessutom engelskspråkig. Det generella näringsklimatet i form av skatter, arbetsrättslagstiftning och administrativ börda är fortfarande internationellt konkurrenskraftigt även om det visar tecken på försämringar. En etablering på Irland innebär även tillgång till EU:s inre marknad.

En annan icke obetydlig styrka med irländsk politik är att den baseras på ett brett samförstånd och långsiktiga lösningar inom ramen för de olika sociala partnerskapen. Betydelsen av the National Economic Social Council (NESC) som ända sedan 1973 har utarbetat långsiktiga politiska strategier åt regeringen är tämligen unik. Den senaste överenskommelsen, Towards 2016, som avser regeringens huvudprioriteringar de kommande 10 åren utgör fundamentet för en mängd olika strategier och initiativ från regeringen, däribland den nationella utvecklingsplanen 2007-2013.

Att regeringen i så stor utsträckning baserar sin politik på överenskommelser inom dessa partnerskap borgar tveklöst för långsiktiga lösningar och strategier som har goda förutsättningar att överleva ett regimskifte. Härigenom undviker man i större utsträckning

de kortsiktiga, populistiska beslut som i viss mån kännetecknar alla demokratier och förutsättningarna ökar för att nå breda politiska uppgörelser i viktiga framtidsfrågor. Att dessa partnerskap har varit så betydelsefulla på Irland har förmodligen till stor del att göra med den avsaknad av blockpolitik som har karaktäriserat Irland ända sedan självständigheten. De politiska motsättningarna har härigenom inte varit så stora och man har undvikit ideologiska låsningar som innebär att vissa områden är tabu att diskutera även om det i grunden finns ett politiskt samförstånd kring att det krävs reformer.

Den invändning man kan ha mot de sociala partnerskapens till synes stora inflytande, är huruvida dessa egentligen är förenliga med en parlamentarisk demokrati. Partnerskapen representerar förvisso många grupper i samhället, men inte alla.

7.1 Vad kan Sverige lära av Irland?

Irland och Sverige har uppenbarligen vissa likheter och liknande förutsättningar som gör det intressant att studera Irland närmare. Bägge länderna är exempelvis små befolkningsmässigt och starkt beroende av exporten. Ett relativt begränsat antal multinationella företag står dessutom för den huvudsakliga andelen av exporten och bägge regeringarna har som mål att skapa fler växande företag.

Irland har genomfört en mängd konkreta politiska åtgärder och initiativ som onekligen kan vara av intresse för svensk del. Problemet är dock att dessa har utvärderats i väldigt liten omfattning, vilket gör det svårt att härleda de omedelbara effekterna.

7.1.1 Fungerar den irländska myndighetsstrukturen bättre än den svenska?

Ett av de områden vi bedömer som mest relevant och aktuellt att titta närmare på för svensk del rör den politiska organisationen och dess myndigheter. Detta mot bakgrund av den stora myndighetsöversyn som den svenska regeringen har initierat. Irland har förvisso en annan förvaltningstradition än Sverige (med sina fristående myndigheter), men ansvarsfördelning och verksamhetsområden kan likväl fungera som inspiration.

Irlands viktigaste genomförandemyndighet för att stötta det inhemska företagandet utgörs av Enterprise Ireland som med svenska mått är en stor och ”tung” myndighet. Enterprise Ireland kan närmast liknas vid en kombination av Nutek, Exportrådet, Vinnova och Almi. Myndighetens huvuduppgift är att främja inhemska företag (främst små tillväxtföretag), där ökad export är en huvudprioritering (se avsnitt 2.2.3). Vidare finns Forfás som står för en stor del av analysarbetet och policyutformningen inom entreprenörskaps- och innovationspolitiken. Forfás bidrar med analyser till andra myndigheter, regeringskansliet, sociala partnerskapen, bland annat the National Competitiveness Council och andra rådgivande organ. En viktig uppgift för Forfás är att styra sina systemmyndigheter EI, IDA och SFI. Trots att Forfás är en egen myndighet är den dock i praktiken relativt hårt styrd av DETE.

I Sverige har vi ett flertal myndigheter av varierande storlek som samtliga verkar för att främja svenska företag, var och en med sitt avgränsade uppdrag. Vinnova, Nutek, Exportrådet, Almi m.fl. arbetar med olika former av stöd och åtgärder som rör bland annat export, teknisk utveckling, mikrolån, enklare regler, rådgivning och start av företag. Ansvarsuppdelningen är dock i vissa fall varken tydlig eller heller helt logisk och viss verksamhet är uppenbart överlappande. Kan det finnas skäl att samla de olika främjandeinsatserna inom ramen för en myndighet och vilka för- respektive nackdelar skulle det innebära? De svenska företagens konkurrenskraft och tillväxt avgörs onekligen

av en mängd faktorer som i flera avseenden hänger ihop och är inbördes beroende av varandra.

I regeringens fortsatta arbete med att förnya myndighetsstrukturen inom Näringsdepartementets område finns det därför goda skäl att studera det irländska exemplet närmare. Utgångspunkten för en sådan studie borde vara i vilken utsträckning (om alls) den irländska strukturen bidrar på ett bättre, tydligare och mer kraftfullt sätt än den svenska till näringslivets utveckling och till en exportledd tillväxt. En svensk motsvarighet till Enterprise Ireland skulle dock i än högre grad kräva en stark och kompetent beställare, som har den analyskapacitet och de resurser som krävs för att styra en så pass stor och viktig myndighet.

7.1.2 Övriga intressanta initiativ

Ett annat intressant område för svensk del utgör de sociala partnerskapen och deras roll i irländsk politik. Den konsensuspolitik som de sociala partnerskapen har resulterat i har definitivt sina fördelar när det gäller att utforma en långsiktigt uthållig politik och stabilitet på arbetsmarknaden. De avtal som förhandlas fram inom ramen för de sociala partnerskapen påminner om Saltsjöbadsavtalen som en gång i tiden präglade den svenska politiken. I den globaliserade värld vi lever i idag med en allt hårdare internationell konkurrens finns det all anledning att söka finna breda politiska uppgörelser som garanterar Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och där skulle sådana sociala partnerskap kunna spela en viktig roll.

När det gäller övriga delar av den irländska politiken är åtgärderna för att främja arbetskraftsinvandringen och erfarenheterna av dessa intressanta mot bakgrund av Sveriges framtida demografiska utveckling. Skatteincitamenten och regelförenklingsarbetet är andra områden som är väl värda att studera närmare, liksom enskilda initiativ inom andra områden, exempelvis ”innovation vouchers” och andra former av finansieringslösningar.

Referenser

Litteratur och dokument:

- Business Regulation Forum (2007) *Report of the Business Regulation Forum*, Dublin
- Department of Communications, Marine and Natural Resources (2007) *Delivering a sustainable energy future for Ireland – the Policy Framework 2007-2020*, Government White Paper, Dublin.
- Department of Communications, Marine and Natural Resources (2007) *BioEnergy Action Plan for Ireland – Report of the Ministerial Task Force on BioEnergy*, Dublin.
- Department of Enterprise, Trade & Employment (2003) *Review of Industrial Performance and Policy 2003*, Stationary Office, Dublin.
- Department of Enterprise, Trade & Employment (2005) *Statement of Strategy 2005-2007*, Stationary Office, Dublin.
- Department of Finance (2007) *Monthly Economic Bulletin November 2007*, Dublin.
- Department of the Environment, Heritage and Local Government (2007) *Ireland National Climate Change Strategy 2007-2012*, Dublin.
- Department of the Taoiseach (2004) *Regulating Better – A Government White Paper setting out six principles of Better Regulation*, Stationery Office, Dublin.
- Department of the Taoiseach (2005) *Transport 21*, Dublin.
- Department of the Taoiseach (2006) *Strategy for Science, Technology and Innovation 2006-2013*, Dublin.
- Department of the Taoiseach (2007) *An Agreed Programme for Government – June 2007*, den irländska regeringsförklaringen, Dublin.
- Department of the Taoiseach (2007) *Implementation of National Reform Programme – 2nd Annual Progress Report*, Dublin.
- Department of the Taoiseach (2007) *National Development Plan 2007-2013; Transforming Ireland – A Better Quality of Life for All*, Stationery Office, Dublin.
- Department of the Taoiseach (2007) *Taoiseach Tackles National and EU Regulatory Burdens*, pressrelease 8 mars 2007, Dublin.
- Economist (2007) *Ailing Celtic tiger? – Ireland's economy may suffer from a property slump*, 12 oktober 2007.
- Economist (2007) *The emerald isle – Ireland's Bertie Ahern forms a coalition with the Greens*, 15 juni 2007.
- Enterprise Ireland (2007) *Transforming Irish Industry – Enterprise Ireland Strategy 2008-2010*, Dublin.
- European Commission (2007) *Entrepreneurship Survey of the EU (25 Member States), United States, Iceland and Norway Analytical Report*, Flash Eurobarometer, Bryssel.
- European Commission, *European Trend Chart on Innovation Annual Innovation Policy Trends and Appraisal Report Ireland 2006*, Bryssel.

- Eurostat (2007) *Taxation trends in the European Union: Data for the EU Member States and Norway*, Eurostat statistical books, Luxembourg.
- Expert Group on Future Skills Needs (2007) *Tomorrow's Skills Towards a National Skills Strategy 5th Report*, Forfás, Dublin.
- Exportrådet (2005) *Irländsk näringslivsstruktur*, Dublin.
- Exportrådet (2006) *Landfakta om Irland*, Dublin.
- Exportrådet (2007) *Vitbok för hållbar energi i Irland*, pm, Dublin.
- Forfás (2006) *Forfás Annual Report 2006*, Dublin.
- Forfás (2007) *Mapping of Initiatives to support Entrepreneurship in Ireland*, Dublin.
- Forfás (2007) *Towards Developing an Entrepreneurship Policy for Ireland*, Dublin.
- Global Entrepreneurship Monitor (2006) *The Irish Report 2006*, Dublin.
- IMD (2007) *IMD World Competitiveness Yearbook 2007*, Genève.
- Industrial Development Agency, IDA (2007) *Guide to Tax in Ireland 2007*, Dublin.
- Inter Departmental Committee on Science, Technology and Innovation (2004) *Building Ireland's Knowledge Economy – The Irish Action Plan For Promoting Investment in R&D to 2010*, Forfás, Dublin.
- ITPS (2005) *Platt skatt skärper konkurrensen om företagens investeringar*, Tillväxtpolitisk utblick nr 9, november 2005, Östersund.
- ITPS (2007) *Nederländernas strategier för ökad konkurrenskraft – Politiska prioriteringar, organisationsformer och åtgärder*, delrapport regleringsbrevs-uppdrag nr 8, 2006, Dnr 1-010-2007/0028, Östersund.
- National Competitiveness Council (2006) *Annual Competitiveness Report 2006, volume 1 Benchmarking Ireland's Performance*, Forfás, Dublin, 2006.
- National Competitiveness Council (2006) *Annual Competitiveness Report 2006, volume 2 Ireland's Competitiveness Challenge*, Forfás, Dublin, 2006.
- National Competitiveness Council (2007) *Annual Competitiveness Report 2007, volume 1 Benchmarking Ireland's Performance*, Forfás, Dublin, 2007.
- National Competitiveness Council (2007) *Annual Competitiveness Report 2007, volume 2 Ireland's Competitiveness Challenge*, Forfás, Dublin, 2007.
- National Economic and Social Council (2006) *Towards 2016 Ten-Year Framework Social Partnership Agreement 2006-2015*, Dublin.
- OECD (2006) *Economic Survey of Ireland 2006*, Paris.
- OECD/IEA (2007) *Energy Policies of IEA Countries – Ireland 2007 Review*, Paris.
- Small Business Forum (2006) *Report of the Small Business Forum – Small Business is Big Business*, Dublin.
- Sveriges Ambassad (2007) *Irlands ekonomi våren 2007*, Dublin.
- Världsbanken (2007) *Doing Business 2008 Ireland*, Washington.
- World Economic Forum (2007) *The Global Competitiveness Report 2007-2008*, Genève.

Hemsidor:

www.betterregulation.ie, Information om regeringens regelförenklingsarbete
www.businessregulation.ie, The Business Regulation Forum
www.chiefscientificadviser.ie, The Chief Scientific Adviser (CSA)
www.competitiveness.ie, The National Competitiveness Council (NCC)
www.cso.ie, The Central Statistics Office Ireland
www.entemp.ie, the Department of Enterprise, Trade and Employment
www.enterprise-ireland.com, Enterprise Ireland (IE)
www.esri.ie, The Economic and Social Research Institute
www.finance.gov.ie, Finansdepartementet
www.forfas.ie, Forfás
www.idaireland.com, The Industrial Development Agency (IDA)
www.ifsonline.ie, Ireland's International Financial Services Centre (IFSC)
www.ndp.ie, Särskild hemsida med information om den nationella utvecklingsplanen
www.nesc.ie, The National Economic and Social Council (NESC)
www.pleanala.ie, An Bord Pleanála
www.sciencecouncil.ie, Advisory Science Council (ASC)
www.sei.ie, Sustainable Energy Ireland (SEI)
www.sfi.ie, Science Foundation Ireland (SFI)
www.skillsireland.ie, The Expert Group on Future Skills Needs (EGFSN)
www.skillsstrategy.ie, särskild hemsida för the National Skills Strategy
www.smallbusinessforum.ie, The Small Business Forum (SBF)
www.taoiseach.gov.ie, Premiärministerns kansli the Taoiseach
www.transport21.ie, Särskild hemsida om transport 21

Intervjuer:

Ward, Catriona, Manager, EU R&D Liaison Office, Enterprise Ireland, Bryssel, Belgien
(2007-11-30)